

KAMNIŠKI OBČAN

GLASILO SZDL OBČINE KAMNIK

LETO XI., ŠT. 2

FEBRUAR 1972

50 PAR

V JAVNI RAZPRAVI JE OSNUTEK RESOLUCIJE O GOSPODARSKEM IN DRUŽBENEM RAZVOJU OBČINE

POZORNOST MODERNIZACIJI INDUSTRIJE

Kot vsa pretekla leta tudi letošnji dokument o našem razvoju sloni na programskih izhodiščih socialistične zveze ob skupščinskih volitvah 1969 in na drugih dokumentih, posebno na stabilizacijskem programu, ki ga je lani sprejela občinska skupščina.

Cep rav je očiten precejšen napredek, je vendar za preteklo leto moč ugotoviti, da tudi v naši občini gospodarski razvoj ni šel povsem v skladu s postavljenimi cilji. Tako zaznamujemo precej višji porast družbenega proizvoda, višjo stopnjo zaposlovanja, višje osebne dohodke in končno tudi višje cene, kot smo predvidevali za leto 1971.

V okviru sprejetega programa so se gibali le produktivnost in realni osebni dohodki. Posebej pa velja poudariti, da se je izvoz naših izdelkov zvečal za več kot 5 odstotkov nad načrtovanim izvozom.

Glede na navedene podatke bo moral biti osnovni namen naše gospodarske politike v letošnjem letu manjši porast proizvodnje, večja stabilnost cen in tržišča, in kar je verjetno najvažnejše, da bo naša splošna poraba naraščala počasneje kot družbeni proizvod. V letu 1972 se ne bi smele povečevati obremenitve našega gospodarstva.

Nekaj osnovnih podatkov: realni družbeni proizvod, upoštevajoč višje cene, naj bi se povečal za 7 odstotkov; nominalni pa za 20 odstotkov, osebni dohodki na zaposlenega pa naj bi se zvečali za 15 odstotkov, njihova dejanska vrednost glede na podražitve pa za 1,5 odstotka. Tudi dviganja cen v letošnjem letu verjetno ne bo mogoče povsem zavreti, zato so kar stvarna predvidevanja, da se bodo cene življenjskih potrebščin zvišale za najmanj 13,5 odstotka.

Število zaposlenih se bo glede na odpiranje novih delovnih mest povečalo za 3 odstotke. Izvoz bo, upoštevajoč izboljšanje splošnih izvoznih pogojev, porasel za preteklo leto za 11 odstotkov.

Osnovni nosilec našega razvoja bo tudi v letošnjem letu gospodarstvo, ki bo predvidoma ustvarilo za 107 milijard starih dinarjev izdelkov in storitev, kar je za 12 odstotkov več kot lani. Če bomo dosegli predvideno produktivnost, potem bo narodni dohodek na občana letos dosegel 1,5 milijona starih dinarjev. Ta podatek pa nas vsekakor uvršča v vrsto gospodarsko najbolj razvitih občin v Sloveniji.

Število zaposlenih se bo letos povečalo na okrog 8800, večje povečanje bo v gospodarstvu, nekoliko manjše pa v drugih dejavnostih.

Tudi v letošnjem letu bodo naša podjetja posvetila precej pozornosti modernizaciji in razširitvi proizvodnje. Tako bodo v podjetju Alprem, v tovarni usnja, v Sivilanitu, v podjetju Kamnik, v Titanu in v Svitlu vložili preteklo leto za 12 milijard in 200 milijonov sredstev v modernizacijo proizvodnje in gradnjo novih proizvodnih obratov.

Tudi nekatera obrtna podjetja bodo razširila svojo dejavnost. Lončarska zadruga Komenda bo v rekonstrukcijo vložila preteklo leto 100 milijonov starih dinarjev. Mizarška zadruga Motnik pa bo skupaj s podjetjem Stol začela graditi industrijsko halo za kooperacijo z industrijo pohištva.

Ker že nekaj časa ugotavljamo, da naš turizem in vse dejavnosti, ki so povezane z njim, ne gredo vstric z našim gospodarskim razvojem oziroma z načrti, ki smo si jih postavili kot naše delovno vodilo, bodo delovne organizacije in občinska skupščina v letošnjem letu vložile kar največ naporov, da bi turizmu dali tisto mesto v gospodarstvu naše občine, ki mu glede na naravne in druge pogoje vsekakor gre. V letošnjem letu je predvidena gradnja več novih objektov. Razširili bodo zmogljivosti Malograjskega dvora v Kamniku in začeli graditi hotel pod žičnico na Veliko planino. V ta namen je ljubljansko prometno in turistično podjetje Viator (Ljubljana transport) že pripravilo vse potrebne programe in projekte.

Letos naj bi začeli tudi z razširitvijo gostinskega obrata Planinke in gradnjo kegljišča.

POSPEŠEVANJE KMETIJSTVA

Na področju zasebnega kmetijstva se bodo povišali tržni viški mleka za okrog 10 odstotkov, reja piščancev – pohancev pa za 20 odstotkov, povečali bodo pridelavo koruze na večjih proizvodnih površinah in uporabili predvsem kvalitetne hibridne sorte.

Po sprejetem programu in že pripravljenih načrtih bo zgrajenih več sodobnih hlevov, da bi preusmerili kmetije v specializirane živinorejske obrate. Prek hranilno-kreditne službe in z združevanjem sredstev zainteresiranih gospodarskih organizacij bo za kreditiranje kmetij, ki se preusmerjajo v večje tržne proizvajalce mleka in mesa, na voljo več sredstev. Ta sredstva so namenjena za ureditev zasebnih kmetij, vendar bo pri tem potrebna pomoč tudi v obliki bančnih kreditov. Sklad za kmetijstvo bo financiral tudi v letošnjem letu izobraževanje kmetov na seminarjih in poučnih ogledih ter štipendiral kmečke fante v kmetijskih šolah.

Z urbanizacijo občine Kamnik so dane vse možnosti, da bi začeli racionalneje izrabljati stanovanjske površine, kar kažejo že sprejeti in predvideni ukrepi s tega področja. Skupščina občine Kamnik ima že sprejet urbanistični program za celotno območje ter urbanistične načrte za posamezne predele občine, kakor tudi ustrezne urbanistične rešitve. V mejah dosedanjega opravljenega dela na tem področju bodo v letu 1972 urbanistični program po potrebi dopolnjevali. Izdelani bodo zazidalni načrti za blokovno gradnjo na Spodnjem Perovem, za individualno gradnjo v Novem trgu in v Stranjah ter za dopolnitev zazidav v Mostah in Komendi; izdelani pa bodo tudi ustrezni načrti, ki bodo omogočili zazidavo na območjih, ki se urejajo z urbanističnim redom, in to v Tuhinjski dolini in dolini Črne. Tako se bo nadaljevala blokovna gradnja na Grabnu in na Sp. Perovem, z izdelavo že navedenih zazidalnih načrtov pa bo možna individualna gradnja v Novem trgu, Stranjah, Mostah in Komendi. V Kamniku, na Jeranovem, Vrhpolju in v Podgorju obstajajo številne nepozidane parcele, ki jih bo možno v letu 1972 pozidati.

SPLOŠNA PORABA

Pri oceni posameznih virov proračunskih dohodkov je v skladu z nakazanimi merili upoštevati, da se bo masa osebnih dohodkov zvečala za okoli 18 % in ob neizpremenjeni prispevni stopnji v tej višini tudi prispevek iz OD. Promet blaga in storitev, ki je obremenjen s prometnim davkom, naj bi se zvečal za 19 do 20 %, in to predvsem zaradi povečanja cen. Drugi viri dohodkov bodo dosegli različne stopnje rasti; nekateri se bodo povzpeli nad lansko izpolnitev, drugi pa bodo tudi pod njo.

Uveljaviti je treba načelo, da gospodarstvo letos ne bo obremenjeno z novimi dajatvami, razen v posebnih primerih, kjer bi prišlo z zainteresiranimi in prizadetimi dejavniki do sporazumov ali dogovorov. Nespremenjena bo

Občinska skupščina je na svoji seji 3. februarja sprejela osnutek resolucije o gospodarskem in družbenem razvoju občine Kamnik v letošnjem letu in ga dala v javno razpravo. O tem, kakšen naj bi bil letošnji razvoj gospodarstva in družbenih dejavnosti v naši občini, bodo do 10. marca tekle razprave v družbeno-političnih organizacijah, v delovnih organizacijah in na zborih volivcev. Poglejmo na kratko, katere so glavne značilnosti predvidenega razvoja.

ostala davčna politika tudi do drugih zavezancev. Na tej podlagi so danes stvarne možnosti, da bi letos povečali skupne proračunske dohodke za 14,5 do 15 % nasproti letu 1971.

Za druge skupne potrebe, izpolnjevanje programa negospodarskih investicij, vlaganja v komunalne in druge namene bodo tudi v letu 1972 združevali sredstva iz gospodarstva in negospodarstva. Občani bodo s samopriskom, ki je bil uveden lani, pomagali urediti marsikak komunalni problem v krajevnih skupnostih.

V Kamniku bodo letos začeli graditi mestni vodovod. Investicija bo znašala 2,8 milijona novih dinarjev; sredstva se bodo oblikovala s kreditom v višini 0,9 milijona N-din. Komunalno podjetje bo prispevalo 0,5 milijona dinarjev, razlika pa bo krita iz samopriskovka in drugih virov. V prvi fazi bo opravljen priključek iz zajetja v Stranjah na obstoječi vodovod oz. glavni cevovod.

Tudi ostale krajevne skupnosti bodo urejale predvsem vodovode, gradile transformatorske postaje in modernizirale posamezne ceste v skladu z njihovimi letnimi in petletnimi programi.

Krajevna skupnost v Komendi bo letos modernizirala še 2,7 km cest. Krajevna skupnost v Vranji peči bo zgradila nov vodovod, ki bo veljal 150.000 N-din.

Krajevna skupnost v Črni bo izboljšala vodovodno omrežje v skupni vrednosti 500.000 N-din in sodelovala pri izgradnji trafo postaje.

Krajevna skupnost v Tunjicah bo začela z deli na vodovodnem omrežju.

Krajevna skupnost v Nevljah bo izvajala dela na trafo postaji.

Kamniška krajevna skupnost bo nadaljevala z že začetimi deli na cestah, kot so Parnova, Sadnikarjeva, Petruškova in Jenkova. Zgradila bo pločnik ob športnih objektih in ob kopališču, zgradila bo brv čez Bistrico pri Svitlu in modernizirala še nekatere druge ulice, ki jih bodo sofinancirali občani, kot so del Jurčičeve ulice, Smolnikarjeve ul., ul. Toma Brejca itd.

POSTOPNO REŠEVANJE PROBLEMOV V SOLSTVU

Delovne organizacije bodo z družbenimi dogovori tudi letos sodelovale pri izpolnjevanju sprejetih programov razvoja solstva. Samoupravno dogovarjanje je toliko bolj potrebno, ker vseh problemov ni moč reševati hkrati, temveč je treba dati prednost najbolj perečim. Predvidevamo, da bomo letos za osnovno šolo v Stranjah pokrili za 90 milijonov starih din anuitet. Ostanek sredstev sklada in to približno 60 milijonov starih din pa je predviden za adaptacijo podružnične šole v Vranji peči.

Temeljna kulturna skupnost, ki je bila ustanovljena lani bo pripravila srednjeročni program razvoja kulturne dejavnosti v občini Kamnik.

POZORNOST SOCIALNO ŠIBKIM OBČANOM

Letos bo občinska kon. SZDL pripravila predlog programa o varstvu ostarelih in pomoči potrebnih občanov, ki ga bo sprejela občinska skupščina. Občina bo posvetila vso pozornost socialno šibkim občanom med drugim tudi z ustrezno razdelitvijo in povišanjem socialnih podpor. V kratkem bo začel delovati klub upokojencev v Kamniku, predvidena pa je tudi ustanovitev kluba zdravljenih alkoholikov. Izdelani so tudi že vsi načrti za gradnjo doma starostnikov, ki bo sprejel približno 80 varovancev, proračun pa znaša 1,2 milijarde starih dinarjev. V letu 1972 bodo pričeli z gradnjo prve faze v vrednosti okoli 730 milijonov starih din.

Na področju otroškega varstva bosta letos dokončana adaptacija in prizidek k otroškemu vrtcu Antona Medveda v Kamniku in skupni vrednosti 200 milijonov starih dinarjev. S tem bo vrtec lahko sprejel še 60 otrok, in sicer 40 otrok od 1 do 3 let starosti in 20 otrok od 3 do 7 let.

Občinska skupščina bo skupno z ostalimi dejavniki letos izvedla tudi obsežne naloge na področju splošnega ljudskega odpora.

Letos bo treba sprejeti tudi srednjeročni program razvoja kamniške občine, ki bo usmerjal gospodarski in družbeni razvoj občine v prihodnjih petih letih.

160 MILIJONOV S DIN ZA ŠOLE: PREDSTAVNIKI KAMNIŠKIH PODJETIJ SO KONEC JANUARJA SKUPNO PODPISALI DRUŽBENI DOGOVOR O SREDSTVIH, KI JIH BODO KOLEKTIVNI LETOS PRISPEVALI V SKLAD ZA RAZVOJ DRUŽBENIH SLUŽB. S TEM DENARJEM BODO LETOS ZAČELI OBNAVLJATI SOLSKO ZGRADBO NA VRANJI PEČI IN POKRILI NEKATERE OBVEZNOSTI IZ PRETEKLEGA LETA.

ZBORI VOLIVCEV

V času od 26. februarja do 5. marca bodo v naši občini zbori volivcev. Volivci bodo razpravljali o poročilu občinske skupščine o gospodarskem in družbenem razvoju občine v preteklem letu, o predlogu resolucije o razvoju občine v letu 1972, predlogu izhodišč za splošno porabo v letu 1972 (proračun in skladi), delu krajevnih skupnosti in še o nekaterih vprašanjih. Volivce vabimo, naj se zborov udeležijo v čim večjem številu! Čas in kraj zborov je določen takole:

SOBOTA, 26. februarja 1972

TUHINJ – ob 19. uri – zadrugi dom Laze
LOKE – ob 19. uri – šola Loke
Moste – ob 19. uri – šola Moste

NEDELJA, 27. februarja 1972

MOTNIK – ob 7.30 uri – krajevni urad
ŠPITALIČ – ob 10.30 uri – zadrugi dom
GODIČ – ob 8. uri – pri gradu

PONEDELJEK, 28. februarja 1972

KAMNIK-ZAPRICE sp. del – ob 19. uri – šola Toma Brejca
ČRNA-POTOK – ob 19. uri – Rudnik – menza
NASOVČE
KOMENDA-GORA, GMAJNICA – ob 19. uri – kulturni dom Komenda
STRANJE-STAHOVICA – ob 19. uri – šola Stranje
KAMNIK-NOVI TRG – ob 19. uri – nad kavarno

TOREK, 29. februarja 1972

KAMNIK-ZAPRICE zg. del – ob 19. uri – šola Toma Brejca
ŠMARCA – ob 19. uri – kulturni dom Šmarca
DUPLICA – ob 19. uri – kulturni dom Duplica

SREDA, 1. marca 1972

KAMNIK-PEROVO – ob 19. uri – Titan – menza
MEKINJE-JUG – ob 19. uri – TV Partizan
MEKINJE-SEVER – ob 19. uri – šola Mekinje

ČETRTEK, 2. marca 1972

TUNJICE – ob 19. uri – pri Jamovcu
KRIŽ – ob 19. uri – Gasilski dom
KAMNIK-ŠUTNA – ob 19. uri – šola Toma Brejca

PETEK, 3. marca 1972

KAMNIK-TITOV TRG – ob 19. uri – nad kavarno
KAMNIK-ŽALE-KOŠIŠE – ob 19. uri – kino Dom Kamnik
KAMNIK-GRABEN

SOBOTA, 4. marca 1972

VOLČJI POTOK, RUDNIK – ob 19. uri – Arboretum
Volčji potok
PODGORJE – ob 19. uri – Prosvetni dom Podgorje

NEDELJA, 5. marca 1972

ŠMARTNO – ob 7. uri – šola Šmartno
PŠAJNOVICA – ob 15. uri – Laseno
NEVLJE – ob 9. uri – šola Nevlje
SELA – ob 8. uri – šola Sela
ČRNA-GOZD – ob 15. uri – šola Gozd
PALOVČE – ob 8. uri – šola Vranja peč

3. marca 1972 bom odprla

**v Kamniku, Medvedova 6
KOZMETIČNI SALON**

na obisk se pripravljam.

Jana Slapničar-Preložnik

BOLJŠI ČASI ZA KAMNIŠKI TURIZEM?

Konec januarja je bil v Kamniku zanimiv posvet o nekaterih problemih turizma na Kamniškem. Udeležil se ga je tudi ing. Franc Razdevšek, član republiškega izvršnega sveta.

Na posvetovanju so sodelovali predstavniki turističnega podjetja Viator (bivši Ljubljana transport), Ljubljanskega investicijskega zavoda, dr. Miha Potočnik, predsednik Planinske zveze Slovenije, dr. Danilo Dougan, predsednik Turistične zveze Slovenije, Sergej Vošnjak, podpredsednik Ljubljanske mestne skupščine, predstavniki ljubljanskih občin, kamniškega turističnega društva in drugi.

Razgovor je sklical občinska skupščina Kamnik z namenom, da bi proučili možnost za hitrejšo ureditev turističnih objektov na Veliki planini in v Kamniku in ugotovili možnost za asfaltiranje ceste od žičnice do Kamniške Bistrice.

Kot je povedal predstavnik Viatorja Primc, bodo po programu, ki ga pripravljajo v sodelovanju z Ljubljanskim investicijskim zavodom, zgradili hotel s 120 posteljami pri spodnji postaji žičnice, uredili Malograjski dvor, kjer bo 40 ležišč, zgradili samopostrežno restavracijo na Zelenem robu, podaljšali sedežnico na Veliki planini, napeljali vodovod in elektriko na Veliko planino itd.

Predvidevajo, da bodo vključno s hotelom v Kamniku za te investicije v 3 do 4 letih potrebovali okrog 8 milijard S-din.

Zato so že predložili vso dokumentacijo Ljubljanski banki s predlogom za 2 milijardi S-din posojila.

Pri Viatorju menijo, da bo uresničenje tega obsežnega programa v veliki meri odvisno od razumevanja Ljubljanske banke pri dodeljevanju kreditov.

Na posvetu smo slišali zanimive podatke o tem, da se je obisk Velike planine drugo leto po rekonstrukciji ceste do žičnice povečal za 128 %, da letno potuje po cesti od Stahovice priti Kamniški Bistrici 1.300.000 turistov, kar je enako kot v Bohinju itd. Skratka, podatki, ki kažejo, da to področje postaja zanimivo zlasti za Ljubljano. Zato problem razvoja Velike planine in doline Kamniške Bistrice ne more biti samo stvar kamniške občine, pač pa bi se morali za pospešen razvoj zanimati mnogo širše.

V tem smislu so razpravljali tudi o asfaltiranju podaljška ceste od žičnice do Kamniške Bistrice - približno 3 km je dolg ta odsek. Za to delo bi bilo potrebnih okrog 200 milijonov S-din. Kamniška občina teh stroškov ne zmore sama. Zato naj bi sodelovale tudi ljubljanske občine in republiški cestni sklad.

Z asfaltiranjem tega dela ceste bi se še bolj odprl naš gorski svet, saj je Kamniška Bistrica eno izmed osrednjih izhodišč za Kamniške Alpe, je poudaril dr. Potočnik, predsednik Planinske zveze Slovenije.

Po mnenju dr. Dougana bi se z urejeno cesto Kamniška Bistrica še bolj vključila v kompleks Velike planine.

Ing. Razdevšek je menil, da se tudi tujci zelo zanimajo za Kamniško Bistrico, seveda pa jih brez urejene ceste ne bomo pritegnili. Potrebna je določena solidarnost ljubljanskih občin. Če moderniziramo magistrale, kapilar ali vej, ki jih napajajo, ne smemo zanemarjati.

Sklep razgovora je bil, da bodo pripravili program financiranja v več in različnih in ga predložili v razpravo skupščinam ljubljanskih občin in republiškem cestnemu skladu.

1 MILIJON 300 TISOČ TURISTOV LETNO NA CESTI STAHOVICA-KAMNIŠKA BISTRICA IN 180 TISOČ PREVOZOV Z GONDOLNO ŽIČNICO KAŽE, DA MORAMO RAZVOJU GOSTINSKO TURISTIČNIH OBJEKTOV NA VELIKI PLANINI IN DOLINI BISTRICE V PRIHODNOSTI POSVETITI VEČ SKRBI.

PREUREDITEV ŠOLE NA VRANJI PEČI

Občinska skupščina je na seji 3. februarja ponovno razpravljala o vprašanju ali na Vranji peči zgraditi novo šolo ali pa prenoviti sedanjo.

Potem ko je Marjan Založnik, predsednik sveta za šolstvo, kulturo in telesno vzgojo razložil odbornikom, koliko denarja bi potrebovali za eno ali drugo rešitev, se je skupščina odločila za razširitev in ustrezno prenovitev sedanje zgradbe.

Po oceni strokovnjakov stroški za obnovo ne bi presegli 50 milijonov S-din, medtem ko bi bilo potrebnih za novo zgradbo najmanj 90 milijonov S-dinarjev.

Odbornik Fornazarič je opozoril, da je včasih obnavljanje stare zgradbe dražje kot gradnja nove.

Skupščina se je odločila za popravilo in razširitev sedanjega šolskega poslopja, ne samo zaradi nižjih stroškov, pač pa bo na ta način ugodeno občanom Vranje peči, ki želijo imeti poseben prostor za delo organizacij in društev.

Šoloobveznih otrok je v tej krajevni skupnosti čedalje manj. Zato je takšna odločitev skupščine v tem trenutku edino mogoča rešitev. Nekatera na pol prazna šolska poslopja so dobra šola tudi za skupščino.

VPRAŠANJA IN PREDLOGI ODBORNIKOV

Odbornik FRANC LUŽOVEC z Duplice je predlagal, naj strokovne službe občinske uprave poskrbijo za izmero in

trasiranje cest v novem naselju na Duplici.

Vprašal je tudi, zakaj Komunalno podjetje ne odvaža smeti od stanovanjskih hiš za restavracijo Stol, pač pa morajo stanovalci sami prenašati posode za smeti do glavne ceste.

Odbornik FRANC PANČUR iz Stahovice predlaga, naj skupščina uredi z rudnikom kaolina glede njegove odsotnosti z dela, kadar se udeležuje občinskih sej. Sedaj mora zamenjati delovno izmeno ali pa vzeti letni dopust, kadar gre na sejo.

Predsednik skupščine je pojasnil, da so vse delovne organizacije ob izvolitvi odbornikov izjavile, da za udeležbo njihovih odbornikov na sejah ne bodo zahtevale nadomestila. Če sedaj rudnik kaolina želi povrnitev stroškov, bo skupščina izgubljeni zaslužek povmila.

Odbornik MIRO FORNAZARIČ iz Kamnika je predlagal, da bi skupščina zahtevala od lastnikov stanovanjskih hiš v mestu, naj na strehe namestijo snegolove. Zadnje dni, ko je bila odjuga, smo bili pogosto priča nenadnim plazovom snega z mestnih streh.

Odbornik JOŽE KONCILJA iz Tuhinje je vprašal, zakaj za Tuhinj še niso kupili bika - plemenjaka, o čemer je občinska skupščina sklepala že lani.

VINKO DOBRNIKAR, ravnatelj osnovne šole T. Brejca, je opozoril, da na parkirnem prostoru ob šoli otroci stopajo iz avtobusa naravnost v velike luže. Zato bi bilo prav, če bi Komunalno podjetje jame čimprej zasulo z gramozom.

GRADNJA PREČNE ULICE NA TRŠKEM POLJU

Odborniki občinske skupščine so na zadnji seji odložili sklep o gradnji prečne ulice na Trškem polju, ki bo povezovala ulico Vilka Rožiča z Vegovo ulico.

Treba bo namreč spremeniti zazidalni načrt, ki naj bi vseboval podaljšanje Smolnikarjeve (prečne) ulice preko predvidene regionalne ceste, ki bo povezovala cesto Kranj-Kamnik z Ljubljano oz. kamniško obvozno cesto, ki bo tekla mimo tovarne Tišarjeve.

Odbornikom bodo nov položaj prikazali z načrti oziroma skicami.

ODBORNIKI OBČINSKE SKUPŠČINE SO SE POSLOVILI OD MILANA LOGARJA, DOLGOLETNEGA OBČINSKEGA TAJNIKA. V ZAHVALO ZA NJEGOVA PRIZADEVANJA SO MU OB TEJ PRILIKOVNOSTI IZROČILI OLJNO SLIKO - DELO AKADEMSKEGA SLIKARJA FERDA MAYERJA.

PISMO KAMNIŠKEMU OBČANU

Tovariš urednik!

Prejel sem zaproseni izvod Kamniškega občana, za kar se lepo zahvaljujem.

Imam nekaj pripomb, za katere prosim, če bi jih priobčili v Kamniškem občanu.

V 11. številki Kamniškega občana, na 4. strani v članku: Partizanske bolnice - Vstaja v domačem kraju bi bilo potrebno pojasniti. V dolini Kamniške Bistrice so bili za časa NOB razni bunkerji. Bolnico v Beli so gradili predvsem sedaj že po-

kojna Peter Uršič in Janez Koželj ter še živeči Franc Zobavnik iz Zupanjih njiv. Slednja dva sta dlje časa sodelovala pri gradnji raznih bunkerjev. V rednem delovnem razmerju sta bila pri Gozdni upravi oziroma Meščanski korporaciji. Za ves potreben rezan les in drugo pa sem skrbel sem, da je redno prihajal z žage na Stahovici.

Bolnico v Beli so februarja 1945 izdali in požgali. Vsi ranjenci in drugi, ki so bili v njej, so bili pravčasno preseljeni drugam. Med požgalci te bolnice je bil kot vodja zlo-

glasni gestapovec Najnar. Tudi sam bi takrat skoro postal žrtev teh okrutnežev, le srečno naključje je naneslo, da sem odnesel zdravo kožo; kljub temu, da me je gestapovec Najnar močno pretepel s puškinim kopitom.

Manjša bolnica pa je bila tudi v dolini Korošice pod Krvavcem. Pokojna Frančiška Brnot je bila v bolnici v Beli za kuharico, drugi pa so prišli za delo, kolikor in kadar je bilo potrebno.

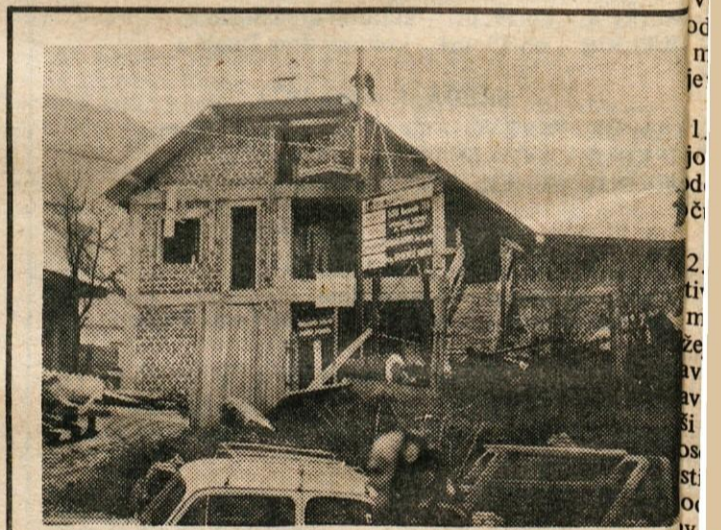
Slavko Benkovič, Dob

Takoj iščem

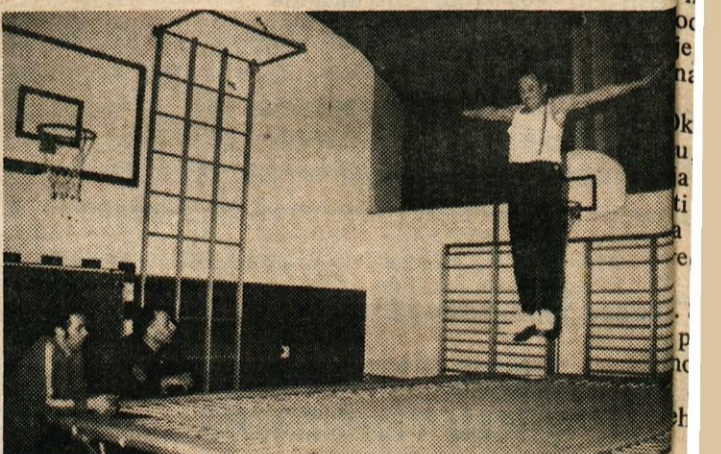
učenko v kozmetiki

Pogoj: uspešno dokončana osnovna šola in starost do 17 let.

Ponudbe na Kamniški občan, Kamnik, Ljubljanska »Kozmetičarka«

PRIZIDEK K OTROŠKEMU VRTCU ANTONA MEDVEDA BČA LETOS DOGRAJEN. S TEM BO KAMNIŠKI VRTEC PRIDOBIL NOVE PROSTORE ZA 40 DOJENČKOV, KI JIH DOSLEJ NIŠ MOGLI SPREJEMATI IN ZA 20 OTROK OD 3 DO 7 LET STARIH.

ŠPORT IN REKREACIJA STA NUJNA POTREBA DANAŠNJEGA OBČANINA. TO SO SPOZNALI TUDI ŽE V NEKATERIH KAMNIŠKIH LOVNIH KOLEKTIVIH. ZATO ORGANIZIRAJO REDNO TEDENSKO VADBO V TELOVADNICI NOVE ŠOLE V STRANJAH. POBUDO ŽE SO DALI NEKDANJI TELOVADCI - VETERANI, KI SE VSAK PONOVLJEK OB 19. URI SREČAJO V STRANSKI TELOVADNICI, KJE POD VODSTVOM STROKOVNEGA UČITELJA TELOVADBE DVAŠTEŠENO RAZGIBAVAJO. NAJVEČ VESELJA JE SEVEDA NA FOLNOSKI MREŽI, KJER JE PRI ODŠKOKU KAR TEŽKO OBRNITI RAVNOTEŽJE, S TO NAPRAVO JE V NAŠI OBČINI OPREMLJENO EDINO ŠOLA V STRANJAH.

PRED POMEMBNO ODLOČITVIJO

KAM PO KONČANI OSNOVNI ŠOLI?

Služba za poklicno usmerjanje je spremljala razvoj poklicnih interesov učencev osnovnih šol ter ugotovila, da si mladostnik ne tako do konca 7. razreda osnovne šole nabira spoznanja o posameznih panogah dejavnosti. V tem času mladostnik še vse premalo ve o posameznih poklicih. Na osnovi določenega spoznanja se navduši za poklic, kmalu pa ga navduši drugo spoznanje za drug poklic. Mladostnikove poklicne želje se torej spreminjajo: zdaj se živi npr. v poklic prodajalke, mogoče zato, ker je vedno med epimi igračami, čudovitimi smučmi, ali v poklic učiteljice, ki jo vsi poslušajo, prihodnjič se spet vidi kot kozmonavt, ki vodi svojo adjo med zvezdami. Teh želja še prav gotovo ne moremo jemati resno, saj niso pretehtane z vseh vidikov, ki jim je treba zadostiti, da bi mogli doseči želeni poklic. Otrk pa ob njih spoznava delo draslih, spoznava zahteve posameznih poklicev in panog dejavnosti, ob vsakodnevem delu pa spoznava tudi sebe — ne le svojih agnjenj in interesov, pač pa tudi sposobnosti.

Nekako se do konca 7. razreda osnovne šole iz vseh teh spoznanj razvijajo nagnjenja za opravljanje določenih opravil, interesi za določen poklic ali vsaj za določen šolski predmet, določene pogoje dela, določena opravila. Ob koncu 7. in na začetku 8. razreda osnovne šole se mladostnik odloča za svoj bodoči poklic, svojo življenjsko pot. V tem času se odloča za panogo dejavnosti in kateri že za poklic ter za stopnjo izobraževanja. Odloča se torej, ali bo delal v kovinski ali lesni ali kemijski stroki ali morda v gostinstvu, trgovini itd. ter ali se bo vključil v poklicno ali v 4-letno tehniško šolo. V tem času je potrebno mladostnika sistematično seznanjati z zahtevami v posameznih panogah dejavnosti. V 8. razredu še pogosto menja svoje poklicne namere, a vključuje se običajno v ta, kamor je mislil v začetku 8. razreda. Navadno ga begajo trenutne šolske ocene iz določenih šolskih predmetov, razmišlja pa tudi o materialnih možnostih družine. Mladostnikove poklicne namere je v drugi polovici 8. razreda pogosto precej težko spreminjati. Zdi se nam, da je gluh za vsa opozorila in brez pomoči strokovnih služb gre zelo težko. Če mladostnik sprejme spoznanje, da v določenem poklicu ne bo šlo, mu je običajno za vse druge poklice vseeno in je zato pripravljen sprejeti vsak drug nasvet.

To nestrokovnjaka lahko zavede, mu da vtis, da je vse dobro. Vedeti moramo, da je za mladostnika poklicna odločitev težak problem. Večinoma ga jemlje zelo resno. V njem je zato vse polno pomolov in ga je kaj lahko še bolj zbegati. Na mladostnika imajo velik vpliv njegovi profesorji in starši. Prav zato nepremišljena beseda teh zadene najtežje. Ne silimo v mladostnika s svojimi mnenji, ga ne poznamo dovolj dobro.

KAJ UPOŠTEVATI PRI IZBIRI POKLICIA?

Veliko neprijetnostim bi se izognili, če bi mladostniku dovolj podaj pojasnili, kaj vse mora upoštevati pri svoji poklicni izbiri, da bi mogel to namero tudi realizirati. Naj naštejem najvažnejše pogoje:

1. **Mladostnikove želje, nagnjenja, poklicni interesi**, ki mu pomagajo zlasti pri premagovanju težav, najsi bo v času šolanja ali pri bodočem poklicnem delu. Posamezniku dajejo delovnega elana in občutek zadovoljstva, sreče.

2. **Sposobnosti in spretnosti** so pogoj za uspešnost v določenih dejavnostih. Vsa kasnejša prizadevanja otroka, vplivi staršev in šole na razvijajo ali pa jih ne razvijajo in se pri mladostniku kažejo kot nadarjenosti. Le redko kdo je široko, za vse nadarjen in prav tako je izjemoma malokdo nadarjen le za eno stvar ali nič. Prav gotovo pa so vsi učenci, ki dokončajo 8. razred osnovne šole v naši občini, vsaj normalno nadarjeni: lahko so poprečni ali v kaki smeri posebej nadarjeni. Če so posebej nadarjeni, lahko njihove sposobnosti tudi močneje prizadeti. Večina ima določene sposobnosti, druge pa niže razvite. To ne bi bilo nič posebnega, če bi se odločali za tako šolanje in bodoči poklic, ki v večji meri zahteva razvijati pri mladostniku višje razvite sposobnosti, sicer pa moramo biti pri izbiri pripravljeni na možne neuspehe. Strokovne šole so že toliko zahtevne, da s sebi pridelajo pridnostjo ni mogoče nadomestiti pomanjkljivih sposobnosti.

3. **Zdravstvene posebnosti** — t. j. zdravstvene težave posameznika, njegove deformacije, odpornost posameznih telesnih organov na njihovo funkcioniranje. Npr.: mladostnik s ploskimi stopali naj se odloča za poklic, v katerem je potrebno delo opravljati pretežno na tleh in še zlasti ne, če je potrebno pogosto prenašati večja bremena.

4. **Okvare vida** so prepreka, da bi mogli biti trajneje uspešni v poklicu, ki zahteva precizen vid, ali kjer bi zaradi prepočasnega reagiranja na vidne dražljaje lahko nastala nesreča. Zdravstvene posebnosti posameznika se morajo skladati s telesnimi zahtevami izbranega poklica, sicer je povečana nevarnost za poklicna obolenja, ki privede do invalidnosti.

5. **Šolski uspeh v dosedanem šolanju**. Nekatere šole postavljajo za pogoj za vpis določen šolski uspeh, druge pa zahtevajo le višjo oceno iz za njihovo stroko glavnih šolskih predmetov. Najstrožje se zahteva v državi administrativna šola v Ljubljani, ki zahteva prav dober uspeh iz osnovne šole.

6. **Šolski uspeh** je tudi kazalec nagnjenj mladostnika za šolsko delo in njegove delovne navade. Nekatere je, šolskemu delu treba prigrabiti, drugi skrb za pripravo za šolo prevzamejo nase. Starši jih morajo zbrati in jih opozoriti na to, da bi jih bilo običajno in še to bolj zaradi tega, da pokažejo, kako pomembno jim je tovrstno delo.

7. **Primerjanje** šolske uspešnosti in porabo časa za pripravo za šolo. Mladostnikove delovne navade. Nekatere je, šolskemu delu treba prigrabiti, drugi skrb za pripravo za šolo prevzamejo nase. Starši jih morajo zbrati in jih opozoriti na to, da bi jih bilo običajno in še to bolj zaradi tega, da pokažejo, kako pomembno jim je tovrstno delo.

Šolski uspeh služi kot orientacijsko sredstvo, in je zelo pomembno, da je čim bolj objektivno. Slabša šolska uspešnost tudi pri bolj nadarjenem zniža ambicije. Zelo dober šolski uspeh, ki ni pogojen z višjimi sposobnostmi, pa razvije nerealno visoke ambicije, česar posledica je neuspešnost v zahtevnejši šoli.

5. **Materialne možnosti družine** so bile zlasti v preteklosti odločilno pomembne za poklicno izbiro. Danes ni več težko dobiti štipendije, če je le kandidat za izbrani poklic dovolj nadarjen in uspešen v šoli. Tudi vajeniške nagrade za nekatere poklice so zelo visoke: v gradbeništvu, lesni stroki, gumarstvu, rudarstvu in še v nekaterih drugih zadostujejo za preživljanje v času šolanja. Prav gotovo pa so materialne možnosti še vedno resen pogoj za šolanje. Če mladostnik od staršev ne more pričakovati niti minimalnih sredstev za preživljanje v času šolanja, se bo pač moral odločiti za tak profil šolanja, ki ga v našem družbenogospodarskem življenju primanjkuje — za deficitarni poklic. V tem primeru bo prav gotovo dobil družbena sredstva za šolanje.

6. **Družbene potrebe**: Zavod za zaposlovanje spremlja družbene potrebe po vajencih, pa tudi po delavcih vseh strokovnih profilov, in to za posamezne delovne organizacije, občine in za vso Slovenijo. Podatkov se poslužujejo zlasti tisti, ki se žele zaposliti ali izučiti v poklicu. Največja težava službe za poklicno usmerjanje je v nepoznavanju perspektivnih potreb po posameznih strokovnih profilih kadrov. Iz povpraševanja po posazenih profilih tehnikov v zadnjih letih bi mogli zaključiti, da v naši občini manjka strojnih, kemijskih, tekstilnih, papirniških, ekonomskih tehnikov, vzgojiteljic. Ti poklici so torej pri nas deficitarni vsako leto je več razpisov štipendij za te profile, kot pa je kandidatov. Prav tako pa je možno ugotoviti suficitarne poklice, ko je več kandidatov kot pa možnosti zaposlitve. Naj naštejem le najbolj izstopajoče suficitarne tehniške poklice: gozdarski, sanitarni, veterinarski, farmacevtski, usnjarski tehnik, za kar se v naši občini že dlje časa ni odprlo nobeno ustrezno delovno mesto, pa tudi v slovenskem merilu je teh kadrov že preveč. Zelo težko pa dobe ustrezno zaposlitev tudi kmetijski, galanterijski tehnik, zobotehnik. Ni povpraševanja tudi po elektrotehnikih, a ta poklic drugje v Sloveniji ni suficitaren.

Kandidate za izobrazbo suficitarnega profila skušamo prešolati, če imajo ustrezne sposobnosti. Veliko pa se jih zaposli kot nekvalificirani delavci. Razumljivo je, da za suficitarne poklice ni razpisanih štipendij.

Mladostnika je treba osveščati, da mora pri izbiri poklica upoštevati vse našteje najvažnejše pogoje, da bo lahko svojo poklicno namero tudi uresničil, kajti ni verjetno, da bi za vsak poklic:

- opravil sprejemni izpit,
- dokončal šolanje,
- v nekaterih poklicih je prevelika verjetnost, da bi se pone srečil,
- ali zbolel,
- osebno napredoval, veliko zaslužil — bil srečen.S

Prihodnjič bomo več spregovorili o željah, potrebah in možnostih pri izbiri poklica v naši občini pred koncem šolskega leta.

BALOH STANKA, dipl. psih.

Skakalne tekme brez gledalcev: Edine letošnje skakalne tekme v Kamniku so organizirali kamniški pionirji člani smučarskega kluba. Sami so napisali plakate in jih nabili po Kamniku, uredili malo 20-metrsko skakalnico. Z velikim veseljem so se poganjali prek skakalnice, nekateri med njimi so se pognali celo z velike skakalnice. Sodniški zbor pa je objavil rezultate: 1. Mito Grzinčič, 2. Milan Gladek, 3. Zlatko Kovač, 4. Franci Čeh itd. Nihče se ne briga za nas, so dejali pionirji, nimamo nobenega trenerja, funkcionarji niti pogledat niso prišli, pravijo, da je klub razpadel in podobno, vendar mi smo pripravljeni sodelovati in bomo še skakali. — Ali ne bi odbor smučarskega kluba Kamnik o teh pripombah malo razmislil in tudi ustrezno ukrepal. Zakaj imamo potem v Kamniku sploh skakalnico?

OBČNI ZBOR TURISTIČNEGA DRUŠTVA KAMNIK

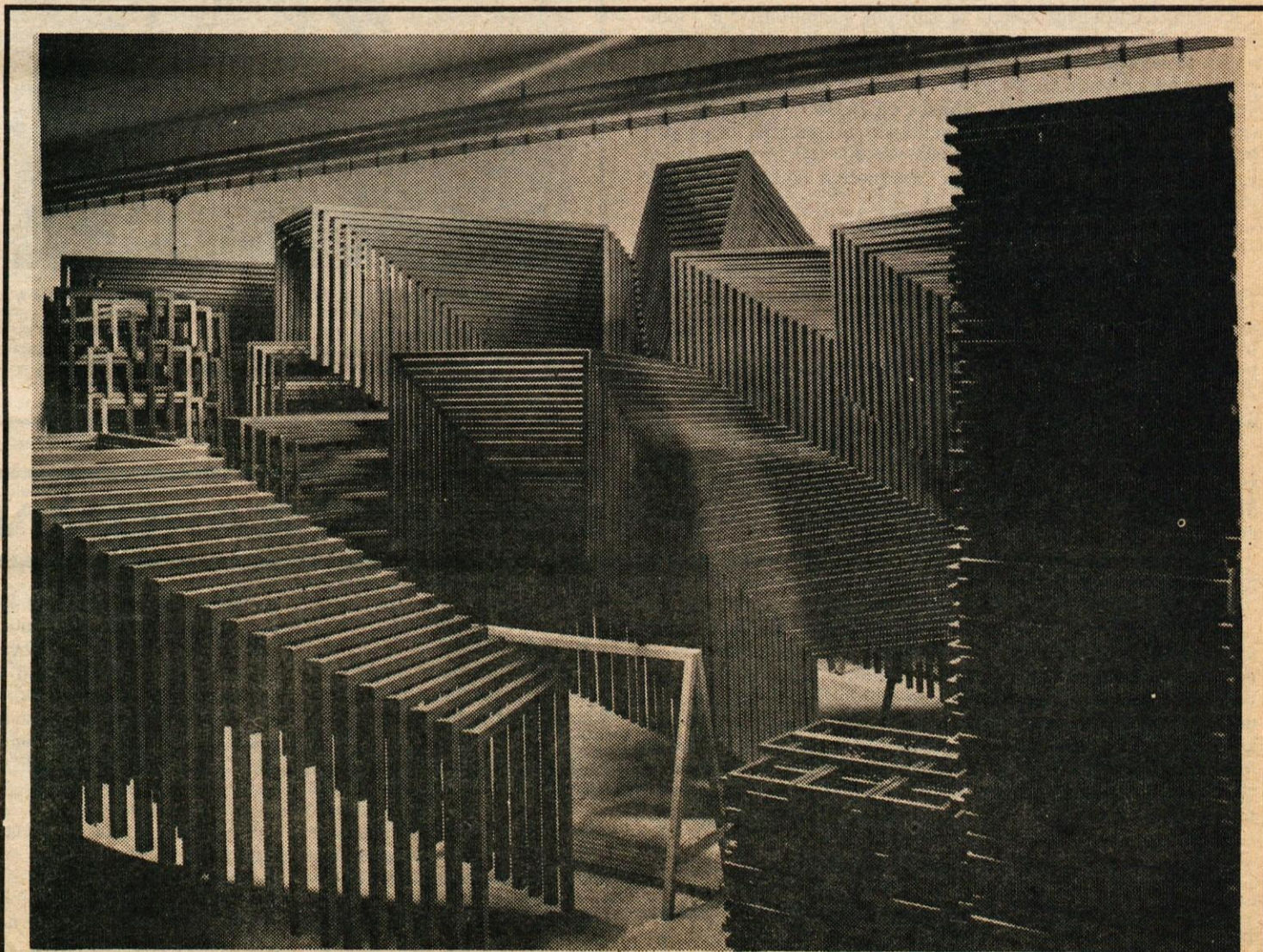
Na občnem zboru kamniškega turističnega društva so po poročilu predsednika dr. Frantarja obravnavali pereče probleme kamniškega turizma.

Govorili so o potrebi po gradnji hotela v Kamniku, o nujno potrebni obvozni cesti, o životarjenju planinske kočice na Starem gradu in številnih drugih vprašanjih.

Predlagali so tudi, da bi čimprej uredili dostop na malograjske razvaline, popravili kabine na kamniškem kopaljšču ter uredili park in otroško igrišče ob Kamniški Bistrici v Mekinjah.

Kamniški dan narodne noše je imel lani velik odmev tudi v zamejstvu. Turistično društvo je dobilo več zahval za gostoljubnost iz Radiš na Korškem, iz Trsta in Režije. Razmišljajo tudi, kako bi to tradicionalno prireditev vsebinsko še bolj obogatili. Pričakujejo tudi večje sodelovanje kamniških podjetij, posebno gostinskih in trgovskih.

Po občnem zboru je dr. Miloš Levičnik iz Ljubljane z izvirnimi barvnimi posnetki predstavil Mezopotamijo.

POGLED NA RAZSTAVO MODERNE UMETNOSTI? NE, ZANIMIV POSNETEK JE KAMERA ZABELEŽILA V SKLADIŠČU POLIZDELKOV V NOVI TOVARNI INDUSTRIJE POHIŠTVA NA DUPLICI. NA SLIKI SO ZLOŽENA OGRODJA ZA PISALNE MIZE.

USPEL KONCERT LIRE

FEBRUAR – MAREC

V KAMNIŠKEM MUZEJU sta odprti stalni razstavi: oddelka NOV in upognjenega pohištva. V renesančnem pritličju pa je na ogled razstava: rezljana vrata v Tuhinjski dolini (s katalogom). MUZEJ je odprt: vsak petek, soboto in nedeljo od 9. do 14. ure in vsako sredo od 9. do 16. ure.

Predhodno najavljene skupine si razstave lahko ogledajo vsak dan. Prostori so ogrevani.

LJUDSKA KNJIŽNICA

V ponedeljek, torek in sredo – izposoja knjig: 14. do 17. ure, čitalnica od 12. do 19. ure

V četrtek, petek in soboto – izposoja knjig: od 9. do 14. ure, čitalnica od 7. do 14. ure.

DVORANA KINO – DOM

PETEK, 12. februarja: kulturni program v počastitev Prešernovega dne Z naslovom Za staro pravdo bo pripravila Gimnazija.

PETEK, 25. februarja: gostovanje Mestnega gledališča ljubljanskega s komedijo Žarka Petana: Raj ni razprodan ali Reforma v paradizu.

PETEK, 24. marca: Francis Weber: Pogodba, komedija, gostuje Mestno gledališče ljubljansko

Predstavi ob 16.30 in 20. uri za kolektive in abonma PETEK popoldanski in večerni.

Vstopnice bodo tudi v prodaji.

SLOVENSKA VOJAŠKA PESEM SKOZI STOLETJA

Za Dan Jugoslovanske ljudske armade napovedan koncert LIRE so morali zaradi zakasnitve pri preurejanju velike dvorane v kinu Dom prestaviti na januar.

Občinska konferenca SZDL je zato predlagala, naj bi bil ta koncert 21. januarja, z njim pa bi poleg 30-letnice vstaje počastili tudi pomemben jubilej, ki ga letos proslavljamo v Sloveniji – 30-letnico ustanovitve prvih slovenskih brigad.

Uvodni govor o pomenu te obletnice je imel ing. Ferdo Cvetko, predsednik občinske konference SZDL.

Stilni koncert slovenskih vojaških pesmi so pevci LIRE začeli z narodno Levkup, uboga gmajna. Program je obsegal 17 pesmi z

vojaško tematiko. Poleg skladb Kamila Maška, Emila Adamiča in Frana Gerbiča, ki je uglasbil Rudolfa Maistra-Vojanova Rožmarin, so v prvem delu koncerta prevladovala narodne pesmi v priredbi znanih skladateljev (Marolt, Pregelj, Prelovec itd.)

Vrh koncerta so pevci LIRE dosegli s pesmimi iz NOB. Mogočno so zadoneli zvoki pesmi Na juriš, Komandant Stane in Himna štirinajste.

Pevski zbor LIRA je pod tenkočutno taktirko prof. Sama Vremšaka s tem koncertom ponovno pokazal svojo visoko umetniško raven. Res lep trenutek v skromnem kulturnem življenju našega mesta.

S KONCERTA LIRE V PRENOVLJENI DVORANI DOMA: PEVCI OCENJUJEJO, DA JE SEDAJ KAMNIŠKA DVORANA BOLJ AKUSTIČNA, KOT JE BILA PRED PRENOVITVIJO.

ČUVAJMO SPOMENIKE NARAVE

V sestavku, ki smo ga pod tem naslovom začeli v prejšnji številki OBCANA, smo opozorili na nenačrtno in brezbržno uničevanje zelenja in ukrasnega drevja v mestu in okolici. Lepi primerki redkega drevja so postali žrtev sekire, ker ga nihče ni branil in obranil pred uničenjem. Pa tudi cele skupine listavcev ali iglavcev so

po nepotrebnem morale pasti zaradi samovolje posameznikov ali pa so to zahtevale gradnje. Posledice pa so iste, mesto je zgubilo mnogo zelenja, ki mu je bilo v okras in ponos.

Tako je na primer med cerkvi in rojstno hišo generala Maistra stala vrsta visokih, lepih smrek. Brez kakršnega koli psveta ali odobritve jih je dal lastnik (v tem primeru župnijski upravitelj) posekati. Sicer pa si lahko postavimo vprašanje: kdo pa je takrat skrbel za ohranitev zelenja v mestu?

Na Grabnu so sredi lanskega leta posekali skupino lepih smrek, ki so se morale umakniti novim stanovanjskim blokom. Zvesto so branile mesto pred prehudim vetrom s planin, zdaj

pa bodo to dolžnost prevzela stanovanjska poslopja. Kljub temu pa bi morda katero od teh dreves lahko ostalo na nezazidanem delu zemljišča, seveda, če se gradbena ihta ne bo razbesnela vse do ceste.

Poglejmo še, kako neodgovorno smo oropali Stari grad. Ob peš poti, ki vodi iz Novega trga na najlepšo izletniško točko v neposredni bližini mesta, na Stari grad, so na južnem pobočju rastle tri krasne bukve. Drobnim gozdnim prebivalcem so že desetletja trosile obilje zira. V letih stiske v prvi svetovni vojni smo ga nabrali zvrhane mernike in ga tudi stiskali za olje. Po osvoboditvi so takoj prvo leto posekali dve bukvi za polena, tretja pa je

ostala v občudovanje izletnikom, ki so hodili na Stari grad. Kamniški planinci so namreč takoj po osvoboditvi na razvalinah gradu zgradili na temeljih okupatorjevega bunkerja prijazno planinsko zavetišče. Obiski izletnikov so postali prava romanja, to pa je postalo usodno za bukev, ki je imela v premeru 80 cm. V želji, da bi čim bolj uredili pot, so posekali dve korenini bukve. Lepo drevo, ki je že prej z odstranitvijo dveh sestrskih dreves izgubilo svojo naravno oporo, je podrhl hud veter z zahoda. Nekaj seznejev drv je bilo preskromno nadomestilo za zadovoljstvo in občudovanje, ki ga je nudilo drevo izletnikom.

Nekoliko više od bukve, že blizu zelene trate Starega gradu, je tudi tik ob poti raslo najvišje in najlepše drevo v kamniški okolici. To je bila vrtna smreka, ki je imela pri dnu 80 cm v premeru, ravno in visoko deblo pa je stalo na samem in kraljevalo nad okolico. Posekali so jo leta 1966, da bi iz njenega debela napravili škodle za streho planinskega doma na Starem gradu. Zaman so se izletniki zgražali nad takim posegom v naravo. Ko je bilo drevo posekano, smo lahko ugotovili, da je bilo staro 125 let in so ga torej zasadili še tlačani barona s Križa, ki je bil lastnik gozdov. Zanimiva je bila ugotovitev, da se je v zadnjih 50 letih deblo odebilo v premeru samo za 20 cm. Še bi lahko stalo kako desetletje brez bojazni, da bi ga vihar podrhl.

Zato je zdaj že čas, da napravimo spisek dreves v mestu in okolici, da jih ohranimo bodočemu rodu, medtem ko smo do

sedaj brezbržno pustili pasti drevesa, ki so bila pravi spomeniki tvorne sile neuničljive narave. Pa ne kje v nedostopnih gozdovih, ampak ob izletniških poteh, tako rekoč pred našimi očmi.

PRELEPA KATALPA

Med drevesi, ki jim še posebej velja naša pozornost, so tudi katalpe, kolikor jih je še ohranjenih v mestu. Tri katalpe rastejo v zelenici ob telovadnici osnovne šole Toma Brejca, dve pa ob skladišču Metalke, medtem ko sta dve postali žrtev gradnje.

Katalpa je okrasno drevo (znanstveno ime je Catalpa Bignonioides) in je visoko do 8 metrov. Iz otoka Jamajka ob ameriški obali so jo že davno presadili v Nemčijo, od tam pa je prišla k nam. Mraz ji ne škodi, zadovoljna pa je z vsako zemljo. Listi so veliki in široki srčasti, beli cveti v pokončnih kitah pa so rumeno in skratno progasti. Plodovi so do 20 cm dolgi črtalasti stroki, ki visijo vso zimo na drevesu do nove ozelenitve. Katalpa sodi med lepota drevesa, ki bi jih kazalo še razširiti po naših nasadih. Eno drevo ob Metalci je zaplano poginu, ker se je trohnoba zajedla že globoko v deblo. Zaradi nestrokovnega obrezovanja vej bi utegnola nastati škoda tudi na drugih drevesih.

Morda najlepša katalpa pa je ob jugozahodnem oglu Doma, kjer je vhod v garderobe prosvetnega odra. Moti le, da so veje za prehod Kamničanov tako grobo obsekane.

I. Z.

PRIPOROČAMO

Že leta 1970 je pri Cankarjevi založbi izšla knjiga arh. Marjana Mušiča: Arhitektura slovenskega kozolca. Čeprav teče že drugo leto od izida knjige, vas, spoštovani bralec, želimo opozoriti na to pomembno delo, če ste ga morda prezrli. Arhitektura slovenskega kozolca je monografija o arhitekturi gospodarskega poslopja, ki je del naše slovenske pokrajine in o katerem pravi avtor knjige: "... kozolec, spomenik slovenskega ljudskega stavbarstva."

Knjiga je bogato opremljena s slikami.

Cena v platno vezani knjigi je 125,00 din.

Založba Centralnega zavoda za napredek gospodinjstva je s sodelovanjem Slovenskega etnografskega muzeja v preteklem letu izdala knjigo dr. Marije Makarovič: Slovenska ljudska noša. Delo podaja pregled posameznih kosov ženske in moške noše, pregled kmečkoga oblačenja od srede 19. stoletja do danes. Oblačila so predstavljena s številnim slikovnim gradivom in posnetki originalnih krojev glavnih tipov noš in njihovih variant. Delo dopolnjuje slovarček narečnega poimenovanja posameznih kosov ženske in moške narodne noše.

Cena v platno vezani knjigi je 175,00 din.

Cankarjeva založba je z reproduciranim ponatisom Valvasorjeve Topografije vojvodine Kranjske ustregla vsem ljubiteljem grafičnih del. Obsežno delo, ki je prvič izšlo leta 1679, je tako našlo pot na hišne knjižne police. Delo, ki je posneto po originalu, prikazuje podobe gradov, trgov in mest na ozemlju nekdanje Kranjske.

V umetno usnje vezana knjiga obsega 722 strani in stane 260,00 din.

Skoraj istočasno, kot je izšlo epohalno delo Janeza Vajkarda Valvasorja za Kranjsko, je izšla Vischerjeva: Topografija vojvodine Štajerske, katere ponatis pri Cankarjevi založbi dopolnjuje podobo gradov, mest in trgov iz 17. stoletja pri nas.

Obseg knjige, vezane v umetno usnje, je 396 strani, stane pa 220,00 din.

Pred nekaj dnevi je pri Mladinski knjigi izšel Evropski umetnostnozgodovinski leksikon, ki je sad dolgoletnega dela umetnostnega zgodovinarja, izrednega univerzitetnega profesorja v Ljubljani, dr. Luca Menašaja. Slovenci smo dobili enkratno strokovno delo, ki naj z 9000 gesli služi kot praktično pomagalo tako strokovnjakom kot tudi širšemu krogu bralcev, predvsem pa šolnikom in študentom. V Leksikonu je upoštevana evropska umetnost od starih Grkov do sodobne svetovne umetnosti. V večini primerov navaja Leksikon ustrezen seznam literature, tako da bo lahko služil tudi kot bibliografski repertorij in vodnik.

Cena knjigi, ki obsega 2398 strani, je 450,00 din.

Naštete knjige lahko kupite (nekatero so v kamniških knjigarnah že na zalogi) ali naročite v Kamniku:

– pri Državni založbi Slovenije (Kidričeva 13)

– ali v Knjigarni (Ljubljanska cesta),

lahko pa si jih že danes izposodite v Ljudski knjižnici v Kamniku.

VEČJI OBISK V KAMNIŠKI KNJIŽNICI: ODKAR JE LJUDSKA KNJIŽNICA DOBILA NOVE PROSTORE, SI V NJEJ VSAKO LETO IZPOSODIJO BRALCI VEČ KNJIG. OBISK BI BIL VERJETNO ŠE VEČJI, CE BI IMELA KNJIŽNICA TOLIKO SREDSTEV, DA BI LAHKO POSAMEZNE KNJIGE NABAVLJALA V VEČ IZVODIH

VELJA SI ZAPOMNITI VELJA SI ZAPON

IZ ZGODOVINE SMODNIŠNICE

Splošno menimo, da pomeni leto 1852 začetek najstarejšega kamniškega industrijskega podjetja. To je upravičeno, ker je tega leta državni erar kupil dotedanje fužine z namenom, da tu zgradi tovarno za smodnik. Ne smemo prezreti dejstva, da je takratna Avstrija gospodovala nad vsem severnim delom Italije z Benetkami in Milanom. Strategično je bil Kamnik prav na sredi monarhije, zato je bilo

zemljišče kamniških fužin kar primerno za tovarno smodnika. Takrat so smeli izdelovati smodnik samo vojaki, zato so priprave za začetek proizvodnje in nastanitev vojakov zvele nekaj časa. O tem imamo zanesljive zapise tudi iz tedanjih časopisnih vesti, ki jih objavljamo.

V Novicah iz leta 1854 beremo na strani 296.

Višje armadno poveljništvo je dovolilo, da se na mestu sedanjih Kacenberških fužin nad Kamnikom sezida cesarska sol-

nitarija (Salpeter-Raffineris), dovoljenih je zato 59.245 forintov.

Na strani 276 pa beremo že nekaj več o kamniški smodnišnici med drugimi novicami iz Kamnika. O drugih zadevah našega kraja smemo s toliko večjim zaupanjem veselejše prihodnosti pričakovati, ker se nam bo že koj prvo spomlad odprl nov vir blagostanja z zidanjem C. K. solnitarije in zraven tudi škarpe na desnem bregu Bistrice. Sl. ministerstvo je dovolilo blizu 100.000 forintov za to

oboje zidanje. Kdaj se bodo mlinci za smodnik in druga podjetja pričeli pripravljati, se za gotovo ne ve. Na teh krajih pa že vojaška straža stoji in iz Laškega (od Lambrate pri Milanu in iz Trevisa, kjer so mlinci za smodnik prodali) so dokaj kotlov, stop, leskovega oglja itd. že sem navozili in v magazine nakopičili. Mislijo pa pri zidanju mlinov in drugih napravah najnovejše najdbe in skušnje o tej reči porabiti.

Objavlja I. Z.

KAJ PRAVITE?

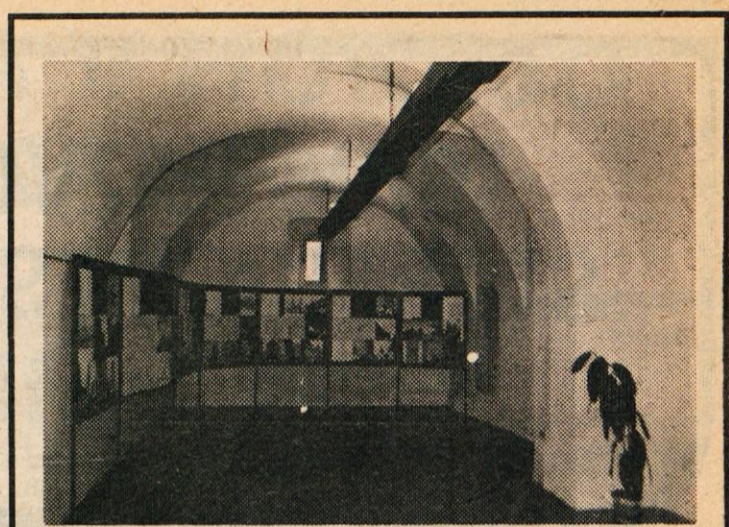
Ko se človek zamisli za deset let nazaj in še več, mu stopijo pred oči nekdanja tako živahna zborovanja in sestanki prosvetnih delavcev bivšega kamniškega okraja. Koliko lepih in prijetnih spominov me obdaja iz tistih časov. Takrat smo se vsi prosvetni delavci med seboj dobro poznali. Veselili smo se že vnaprej dne, ko se bomo spet zbrali, pa naj bi bilo to na zborovanju ali na hospitaciji ali

na skupni uradni konferenci, študijskih konferencah. Tedaj smo čutili, da smo velika družina z enakimi problemi. Živahne razprave, pa četudi so bile včasih ostre, so rodile vedno obilen sad in dale vsem koristne napotke za nadaljnje delo v šoli. Posebno doživljajo se bila taka zborovanja za tiste naše tovarišice in tovariše, ki so službovali v bolj oddaljenih krajih, kjer so bili največkrat pre-

pušeni sami sebi in niso imeli nikogar, ki bi jim pomagal urejati večkrat neresljive probleme. Dvakratni obisk predagoškega svetovalca, če je sploh bil, je bilo vse. Pa so bili na takih službenih mestih največkrat naši najmlajši tovariši in tovarišice brez življenjskih in delovnih izkušenj. Dan zborovanja je bil zanje pravi oddih. Pa danes? Koliko let je že preteklo, ko naših nekdanjih zborovanj, sestankov ni več! Mar smo se spremenili mi, mar se je življenje obrnilo, mar današnji pro-

svetni delavec ne čuti več potrebe po nekdanjem medsebojnem zblizanju in tovariški pomoči? Zakaj to? V našem stanovskem glasilu, ki ga mnogi naši prosvetni delavci sploh ne berejo (na žalost!), lahko prebiramo, koliko bolj so agilni naši tovariši na Štajerskem in v Prekmurju, Celju in Novem mestu. Tam letno pripravijo vsaj po nekaj takih zborovanj in dan prosvetnih delavcev. Ta dan pridejo med nje naši najvidnejši politični in družbeni delavci, dajejo priznanja najbolj delovnim prosvetnim delavcem in podobno. Pa pri nas? Zakaj bi tudi pri nas ne pripravili takega dne, če že nekdanjih zborovanj ne potrebujemo več? Prav vesel bi bil odgovora na moje vprašanje!

N. V.

KAMNIŠKI MUZEJ PRAZNUJE DESETLETNICO: S SVOJIMI STALNIMI ZBIRKAMI IN OBČASNIMI RAZSTAVAMI SE TA USTANOVA USPEŠNO VKLJUČUJE V KAMNIŠKO KULTURNO ŽIVLJENJE.

POSVETOVANJA KULTURNIH SKUPNOSTI GORENJSKE

4. januarja je bilo v Trzinu četrto regionalno posvetovanje kulturnih skupnosti Gorenjske. Glavni točki dnevnega reda sta bili: realizacija družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov v letu 1971 in perspektivni razvoj ter problematika knjižničarstva na Gorenjskem. Naslednji posvet bo v Kamniku, 3. marca in bo posvečen problematiki amaterske dejavnosti v okviru zveze kulturno-prosvetnih organizacij in temeljnih kulturnih skupnosti.

M. Z.

ČE SE HOČE KAMNIK TURISTIČNO USPEŠNO RAZVIJATI, MORA ČIMPREJE DOBITI TUDI NOVO AVTOBUSNO POSTAJO. SEDANJA POSTAJA NA TITOVEM TRGU NE MORE VEČ ZADOVOLJITI CEDALJE VEČJIM ZAHTEVAM AVTOBUSNEGA PROMETA, SAJ V KAMNIKU DNEVNO PRIHAJA IN ODHAJA VEČ KOT 100 AVTOBUSOV.

PROSLAVA SLOVENSKEGA KULTURNEGA PRAZNIKA

Tudi letošnja proslava slovenskega kulturnega praznika ob obletnici Prešernove smrti, so pripravili dijaki kamniške gimnazije pod vodstvom prof. Tine Romšakove. Proslava je bila ob polni prenovljeni dvorani doma. Zbor 62 dijakov je predstavil recital Aškerčeve Stare pravde. Interpretacija enega najpomembnejših tekstov slovenske književnosti je bila globoko doživeta in izrazno dovršena, s svetlobnimi simboli in glasbenimi vložki pa še toliko bolj učinkovita. Djaki gimnazije so nam pod vodstvom prof. Romšakove v zadnjih letih predstavili tri vrhunske tekste naše književnosti. Prešernov Krst pri Savici, Župančičevo Dumo in zdaj Aškerčovo Staro pravdo, ki je obenem pomenila proslavo 400-letnice slovensko-hrvaškega kmečkega punta. Najvišjemu prosvetnemu zavodu v kamniško-domžalskem okolišu so poslušalci hvaležni za lep kulturni užitek!

Z.

INDUSTRIJSKI KOMBINAT

Svit Kamnik

750 let mesta Kamnika

KAKO NAJ BI NASTAL STARI GRAD

Zdaj pa je že čas, da začnemo razmišljati, kdaj je nastala utrjena zgradba na Starem gradu. Zamislimo si tiste čase, ko so te kraje napadali Obri in celo tu gospodovali. Bilo je to v sedmem in osmem stoletju. Gospodar se mora obdati z obzidjem, da bo za njim varen in bo z utrjenega prostora lahko uveljavljal svojo oblast. Enako bo storil tudi branilec, ki se bo hotel zavaruovati pred nasilnim tujim napadalcem. Kateri kraj si bo izbral v Kamniku? Mali grad je bil sicer s treh strani nedostopen, toda če bi bil še tako zavarovan, bi ga oblegovalci vendar lahko zavzeli, posebno, če bi bilo branilec brez dvoma mikavnejši, teže dostopen in zato bolj varen. Če ga že niso utrdili prebivalci, ki so tu bivali pred našimi slovenskimi predniki, so se prav gotovo na njegov težko dostopni vrh zatekli Slovenci, ko so po deželi divjale frankovske vojske na pohodih proti Ljudevitu Panonskemu (819-823). Ko so po zadržitvi svobodoljubnih teženj, ki so takrat prvič v zgodovini združile vse Južne Slovane od bolgarske meje do Koroške, dobili naši kraji za kneze tuje gospodaje, Franke, so se ti gotovo najraje ugnježili na tako nedostopnih in vzvišenih krajih, kakor je prav kamniški Stari grad. Med domače prebivalstvo, ki jih je sovražno gledalo, so naselili svoje ljudi, ki so prišli iz nemških krajev in so bili zanesljivi branitelji svojega fevdalnega gospodarja. Za tujega gospodarja je bilo torej važno, da je imel varno zavetišče in dobro oborožene vojske, ki so strahovali podložnike. Za grajske potrebe in potrebe vojakov so morali biti pri roki tudi izdelovalci raznih naprav, obrtniki, ki so se naselili najraje ob vodi v vnožju hriba, na katerem je stal grad. Tam je bilo mesta za kovače, usnarje, mlinarje in trgovce. Ti so seveda prišli iz krajev svojega gospodarja in širili med domačim prebivalstvom svoj jezik in svojo vero. Ob morebitni nevarnosti so našli zatočišče za grajskim obzidjem. Tako so nastali iz manjših naselbin trgi, ki so se razvili v mesta.

Če je ob prehodih madžarskih čet nemški gospodar že imel svoje utrjeno mesto v Kamniku, je gotovo čepel varno za svojim zidovjem visoko gori na grubo. Madžari utrjenih mest na svojih pohodih niso oblegali, ker se jim je mudilo naprej v bogate predele severne Italije. Skoro pa z gotovostjo lahko trdimo, da jih je vodila pot skozi Kamnik ali mimo Kamnika, kakor je bila pač izpeljana stara rimska cesta skozi Tuhinjsko dolino in Kamnik naprej proti Škofji Loki.

Kje naj bi se naselili prvi nemški kolonisti, ki so jih njihovi fevdalni gospodarji pripeljali v naše kraje? Tu je bil že slovenski Kamnik, ki so ga tuji naseljenci začeli v svojem jeziku imenovati Stein, kar pomeni kamen. Morda mu je to ime nadel že tuji gospodar, ko si je začel utrjevati današnji Mali ali pa Stari grad. Če je v vnožju Malega gradu, ki je že po svoji naravi utrdba ali gradišče, bila kaka naselbina, so ji dali ime doseljeni Nemci. Smemo namreč trditi, da so si stari ali novi stanovci prej postavili domove na južnem pobočju Malega gradu, od koder je bil tudi edini dohod na utrjeno vzpetino, kot pa na severnem vzhodnem in hladnem prostoru današnjega trga. Nemška beseda Schutt pa pomeni podrtino, groblje, grušč ali pa tudi dajatev v žitu. Kateremu od teh pomenov bi torej dali prednost, ko bi iskali izvor imena Šutna za južni konec mesta, ki ga danes Kidričeva ulica deli na dva dela. Morda je bila že v rimskih ali kasnejših časih v vnožju Zalskega in Zapriškega hriba naselbina, ki sta jo preseljevanje narodov ali kasneje prehod frankovskih in madžarskih čet pustila v razvalinah, da so novi naseljenci tu našli podrtino, groblje ali po njihovem - Schutt. Seveda pa so lahko dali to ime tudi sipini, produ in nanešenemu gramozu v nasprotju s kamnitim hribom Kamnikom. Pri prekopavanju Kidričeve ceste ali kateregakoli dela starega predmestja Šutne naletimo povsod na rečni gramoz, ki je vlažen in ponekod pomešan z rumeno glino. V tistih časih je moral biti ves prostor vzhodno od Kidričeve ceste suh gramozni nanos, ki ga je Bistrica ob vsakem večjem navalu vode stalno poplavljala. Še v preteklem stoletju se je ves ravni svet od današnje tovarne Alprem proti jugu imenoval Na produ (nemško - am Griess). Šuta pa pravijo v mnogih krajih kamniške in domžalske občine

POPRAVLJAMO

Tiskarski škrtar je v zadnji številki zagrešil tudi nekaj bistvenih napak, ki jih moramo popraviti, da se ne bi napačno ponatiskovale: Panonski knez je bil Braslav in ne Breslav, pa tudi ne Bratislav. Madžari so večkrat prešli naše kraje, ne pa rešili. - Do Kodroipa je vodila Strata Ungarorum. - Naše ljudstvo se je naveličalo tujega gospodstva in ne gospodarstva. - Trdina je napisal ZGODOVINO leta 1866 in ne 1899. - Cesar Oto ni premagal Madžarov leta 955 na Laškem, pač pa na Laškem polju (Lechfeld).

gramozu, s katerim posipajo ceste. Se ena razlaga je o izvoru imena Šutna. Schutt pomeni namreč tudi dajatev ali plačilo v žitu. Morda so bili tod ob vodi grajski mlini in kašče, kamor so morali podložniki dovažati žito, ki so ga omlatili - desetino. Najbrž so govorili, da gredo na šutno, se pravi, sipati žito v grajsko kaščo. Visoko gor v grad so seveda oblastniki spravljali le moko, manj verjetnosti je, da bi tovorili žito. Zanimivo pa je, da listina iz leta 1362 že navaja Šutenski potok.

ZAČETKI FEVDALIZMA NA NAŠIH TLEH

Kakor smo že omenili, so razni tuji velikaši in plemenitaši dobili v fevd od kralja velike površine našega ozemlja že takoj po udušitvi vstaje Ljudevita Panonskega. Kaj je fevd? To je kraljeva zemlja, ki jo je kak plemič ali podanik dobil od vladarja in se obvezal, da bo oddajal del dohodkov in vzdrževal vojsko, ki jo bo ob potrebi dal na voljo vladarju. Kdor je sprejel zemljo v fevd, je bil vazal. Seveda pa zemlja ni bila njegova lastnina. Užival jo je samo do smrti, po njegovi smrti pa je fevd spet pripadel fevdnemu gospodu, ki ga je oddal drugemu. Včasih so fevdi postali kar dedna last enega rodu.

Po zmagi nad Madžari leta 955 je cesar Oton skušal zmanjšati oblast pokrajinskih knezov, ki so se že skoraj osamosvojili. Oporo je dobil predvsem pri cerkvenih dostojanstvenikih, s tem, da jim je podeljeval v fevd velika ozemlja. Cerkevni poglavarji so s tem postali tudi posvetni knezi, ki so cesarja lahko podpirali proti notranjim nasprotnikom. Tako so že leta 973 dobili škofje iz Brižina (Freisinga) v posest Selško in Poljansko dolino ter Sorško polje s Škofjo Loko, škofje iz Briksna so leta 1004 postali lastniki Bleda in Bohinja, škofje iz Bambergga pa Beljaka s spodnjo Ziljsko in Kanalsko dolino. Oglejski patriarhi so raztegnili svojo oblast nad Lož in Cerkljano. Na Štajerskem so uveljavili svoj vpliv salzburski, v krajih med Savinjo in Sotlo pa krški škofje (iz Krke na Koroškem).

V nadaljnjem spoznavanju življenjskih razmer naših prednikov v času, ko Kamnik stopi v zgodovino, bomo videli, da so mnogo ozemlja na naših tleh dobili tudi razni samostani. V vezi s samostani in škofijskimi posestmi bomo morali večkrat omeniti besedo advokat ali odvetnik. Kdo je bil odvetnik? Cerkevni knezi in samostani so imeli svoje odvetnike, ki so jim varovali imetje ter jim šli na roko, kjerkoli je bilo treba. Odvetnik je bil branitelj, varuh in skrbnik kakega škofa ali samostanskega opata. Zastopal ga je v pravnih zadevah, če je bilo treba kako posestvo pridobiti, odstopiti ali zamenjati. Odvetnik je izvrševal tudi sodstvo in razsojal v preprih škofovih ali opatovih podložnikov. Kot sodnik je nalagal globe ter dobival še druge sodniške pristojbine, prav tako kakor grof kot sodnik na kraljevi zemlji.

Od plemenitih rodbin, ki so dobile pri nas bogata ozemlja, pa se bomo ob razvoju dogodkov srečali s številnimi mogočniki, ki so krojili usodo našega ljudstva, živeli od njegovih žuljev in po svoji moči in ugledu ljudi posegali v zgodovinske dogodke tedanje Evrope.

GRAŠČAK IN TLAČAN

Pred prihodom Nemcev v naše kraje je bila večina slovenskega prebivalstva svobodna. Svobodni Slovenci so bili lastniki zemlje, odločali so o vseh zadevah in se udeleževali vojn. Drugo plast prebivalstva so tvorili nesvobodni. To so bili potomci starih prebivalcev, ki so si jih Slovenci ob naselitvi podvrgli, pa tudi vojni ujetniki in sami Slovenci, ki so izgubili svobodo. Nesvobodni niso imeli pravic in gospodar je z njimi ravnal po svoji volji. Iz članov županskih in knežjih rodbin se je razvil slovensko plemstvo, ki se je kasneje, zlasti z ženitvami, ponemčilo. Tudi slovenskih svobodnih kmetov je bilo čedalje manj, ker so oddali svojo zemljo kakemu plemiču ali cerkvi, da bi se izognili visokim davkom in vojaški obveznosti. Sicer je kmet ostal na zemlji, ki pa ni bila več njegova last. Tudi svobodni ni bil več. Nekaj pa se jih le ni vdalo, in so ostali svobodniki. Razlike med prejšnjimi svobodnimi in nesvobodnimi so se zelo zmanjšale in iz obeh je nastal nov stan, ki se je strogo ločil od plemstva. Na eni strani je bil glavni družbeni sloj slovenski kmet-tlačan, ki je moral delati tlako in dajati desetino, na drugi pa nemški plemič-graščak. Tretji stan je bil meščanski, ki pa se je začel razvijati šele od dvanajstega stoletja dalje vzporedno z razvojem trgovine in obrti.

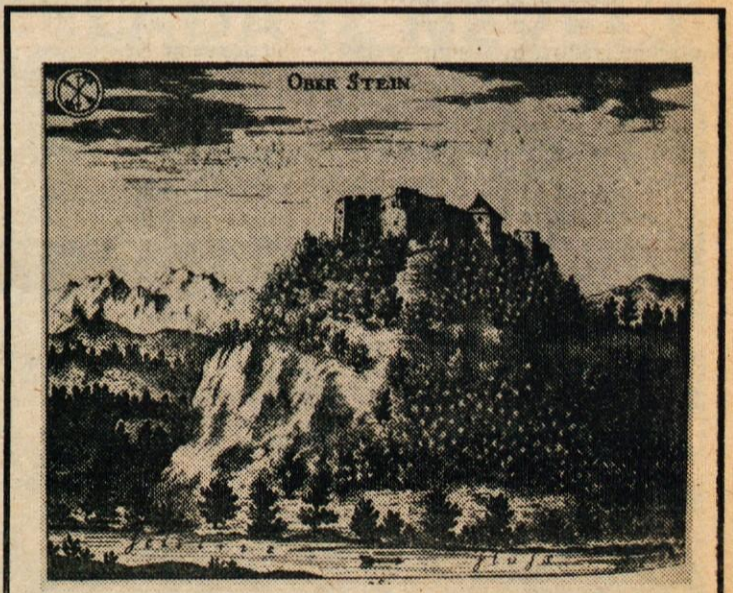
PO NEVESTO NA MADŽARSKO

Wilhelm, mejni grof mišenski, se je hotel poročiti s Sofijo, hčerko madžarskega kralja Bela. Ko se je pripravljal, da bi šel po nevesto, je umrl. To je bilo leta 1062. Naslednje leto se je cesar Henrik IV. s četami odpravil na Ogrsko. V njegovem spremstvu je bil Wilhelmov sorodnik Udalrik, mejni grof kranjski in istrski, lastnik Kamnika. Udalrik je bil sin Poponov, o katerem so zgodovinarji menja, da je bil iz rodbine Weimar-Orlamuende. (Orlamuende je mesto poleg Sale na Saški, od koder so ti veljaki prišli v naše kraje). Za zvesto službovanje je dobil 20 kraljevih kmetij v Istri. Pisati ni znal. Umrl je

6. marca 1070 in zapustil mladoletna sinova Popona in Udalrika. Kot varuh mladih sinov je najbrž vodil upravo Istre in Kranjske Marquard iz rodbine Eppensteincev. Vdova Sofija, ki je bila teta madžarskega kralja Kolomana (ta je bil leta 1102 kronan za kralja Hrvaške in Dalmacije), se je drugič omožila z Maginomom ali Magnusom, vojvodo Saškim. Hčerka Wulfhilda iz tega zakonca je poročila bavarskega vojvodo Henrika Črna in je bila mati tiste Judite, ki je rodila Friderika Barbarosso. Tako smo že vnaprej nakazali sorodstvene vezi cesarja Friderika Barbarosse z madžarskim dvorom in Andeškimi grofi. Udalrikov in Sofijin sin Popon, ki se je poročil z Rihardo, hčerko Spanheimovca Engelberta T., je imel dve hčerki, Sofijo in Luitgardo. Prva je bila omožena z Bertoldom II. iz rodovine Andechsov, druga pa z Bertoldom iz rodovine Bogenov. Tako so Andeški grofje prišli na Kranjsko in Sofija jim je prinesla kot doto tudi Kamnik. O tem bomo kasneje še podrobneje govorili.

Spet se moramo povrniti nazaj na naš Stari grad. Res ni nikjer zapisano, kdo ga je zgradil in kdaj, toda zdaj že toliko poznamo zgodovino dobe po velikem madžarskem porazu in doseljevanju nemških veljakov in njihovega življa v naše kraje, da lahko uredimo nekaj zaključkov. Ko so pred leti zidali zbiralnico za vodo na Starem gradu, so razkopali južni grajski zid prav do temeljev. Zid je bil čvrst in enovit, zidan s kamenjem in živim apnom in trd kot beton. Videlo se je, da nobene druge zgradbe ni bilo prej na tem mestu, ker je bil zid postavljen na živo skalo. Kdo je bil tisti močehni gospodar, ki je postavil močno utrdbo na tako drzni višini in strah in pokornost tlačan-skemu življu v dolini? Menimo, da je to mogel biti le Udalrik, mejni grof Istrski in Kranjski. Če je bil toliko močehni, da si je šel poiskat nevesto na madžarski kraljevski dvor, si je v središču svoje posesti brez dvoma postavil močno trdnjavo - Stari grad (če seveda ni stal že poprej). Lahko računamo, da je bilo to pred 900 leti. Ali je bil prej sezidan Mali grad ali Stari grad, tega ne bomo mogli ugotoviti. Ker je Udalrik umrl leta 1070, se varuh Eppensteinski gotovo ni spuščal v zidave, od 1077 pa so se na vodstvu kranjske mejne grofje izmenjali oglejski patriarhi. Kot graditelj obeh gradov ali vsaj enega od njih prihaja v poštev še Popo II., ki je bil od 1090 do 1120 mejni grof Kranjski, od 1102 pa, po bratu, še Istrski. Ko se je Bertold Andeški oženil z njegovo hčerko Sofijo, je verjetno priženil že oba kamniška gradova. Z Andeškimi grofi pa se šele začne prava zgodovina našega mesta.

(se bo nadaljevalo)

Tako je videl Stari grad sloviti kranjski kronist Valvasor pred letom 1669, ko se je v vseh delih gradu že udrila streha in je ostala pokrita le kapelica v južnem stolpu. Seveda je obzidje Starega gradu dobilo to razsežnost šele v časih turških vpadov. Prvo ni grad je bil omejen na najnujnejše prostore na vrhu kopaste hriba. O njegovem razvoju razdelitvi prostorov in propadu bomo kasneje obširneje pisali, ker bi zdaj s tem preveč razširili naš sestavek.

ORIS RAZVOJA STAREGA MESTNEGA JEDRA KAMNIKA

Prva naselitev današnjega mestnega prostora še ni dovolj pojasnjena. Podrobno jo bodo opredelile arheološke najdbe s sistematičnimi izkopavanji. Dosedanje znane najdbe iz paleolitika (Nevlje), neolitika (Šmarca), bronzne dobe (Duplica, Zaprice, Palovče), iz časa kulture žarnih grobišč (Duplica, Podgorsko polje, Kratna), halstatske (Duplica, Nevlje, Mekinje) in latenske dobe pa kljub skromnejšemu gradivu prostorsko in časovno pojasnjujejo naselitev sedanjega mesta in njegove neposredne okolice v prazgodovinski dobi. Najpomembnejša za prazgodovinsko poselitev Kamnika z okolico je halstatska kolonizacija, po kateri ni več odločilne naseljene prekinitve. Gradišča iz halstatskega obdobja so živele še v latenskem in pričakala prihod Rimljanov.

Najdbe iz rimskega časa (V Mekinjah, na Zaprilih in Sutni) ter že v antiki znana cesta čez Tuhinjsko dolino mimo današnjega Kamnika predvidevajo tudi neko pomembnejšo rimsko postajo v bližini.

O kontinuiteti naselitve v zgodnji srednji vek težko govorimo, saj se je slovenska naselitev navezala na plodnejša ozemlja mekinjske in neveljske terase.

Srednjeveško naselje z zarodkom trga je nastalo na severni strani malograjskega hriba. Mestna naselbina se je

do grabenskih vrat šele v poznem 14. in začetku 15. stoletja. Tudi nekdanja Špitalska, kasneje Samostanska ulica (sedanja Slandrova), vzporedna Glavnemu trgu, je nastala verjetno v 15. stoletju. Glavni vhod v mesto je bil skozi biraška vrata pod Malim gradom.

V 13. stoletju sta že izpričani stavbi hospitala (pred 1228) in cerkev na Sutni iz leta 1232. Stara srednjeveška cerkevna stavba je stala na mestu sedanje kaplanije (župnišča), medtem ko je na prostoru sedanje baročne farne cerkve bilo srednjeveško pokopališče. V tridesetih letih 18. stoletja je bilo mestno pokopališče prineseno na Zale k cerkvi Sv. Jožefa. Cerkevno središče se je torej razvilo zunaj ožjega mestnega jedra na strateško izpostavljeni Sutni.

Mesto je bilo v 13. in 14. stoletju utrjeno z lesenimi palisadami in širokimi obrambnimi jarki. Pomembna za nadaljnji razvoj mesta je bila zidava mestnega obzidja, ki so ga na ukaz cesarja Friderika III. leta 1451 sezidali kamniški meščani. S tem obzidjem je bila vključena v mestni kompleks cerkev sv. Jakoba, pri kateri je bil zgrajen v zadnjem desetletju 15. stoletja frančiškanski samostan. Mestno obzidje je imelo štiri mestna vrata in ena manjša vratca: biraška vrata (Schergen ali Wassertor) z

grajskega hriba se je povežalo z biraškimi vrati. Obzidje je imelo več obrambnih stolpov, kar je lepo vidno na Valvasorjevi upodobitvi mesta in je bilo visoko deset metrov.

Znotraj obrambnega obzidja je bilo srednjeveško mesto, ki je obsegalo Klanec na vzpetini med žalskim in malograjskim hribom; osrednji mestni prostor od Klanca do grabenskih vrat imenovan „Na trgu“ (Am Platz); Židovsko in Svinjsko ulico na prostoru med Veliko ulico in malograjskim hribom; majhen trg „Pri mesnicah“ v bližini biraških vrat pod Malim gradom; Veliko ulico proti mostu čez Bistrico, imenovano tudi Gosposka ulica (Herrengasse); Zadnjo ulico pred mestnim obzidjem ob Grabnu in Špitalsko ulico, kasneje Samostansko, od frančiškanskega samostana proti Klanecu. Glavna prometna žila je tekla po Trgu od šutenskih vrat na Klanca proti severu, nanjo pa se je navezovala Velika ulica, ki je z mostnimi vrati odpirala pot v Tuhinjsko dolino. Vse druge ulice so bile samo manjše notranje prometne žile, katerih usmeritev je narekovala struktura obzidanega mesta.

Zunaj mestnega obzidja so bila predmestja, ki so bila večinoma starejšega postanka. Na jugu je bila „Šutna“ s farno cerkvijo in pokopališčem. V spodnjem delu Šutne, imenovanem „Na prudu“ (Am Griess), so bile usnjarske delavnice in mlini ob Mlinišci. Na vzhodni strani mesta, na obeh bregovih Bistrice ob mostu, je bilo predmestje „Pred mostom“ (Vor der Bruecken); na levem bregu Bistrice, na podnožju Starega gradu, pa predmestje

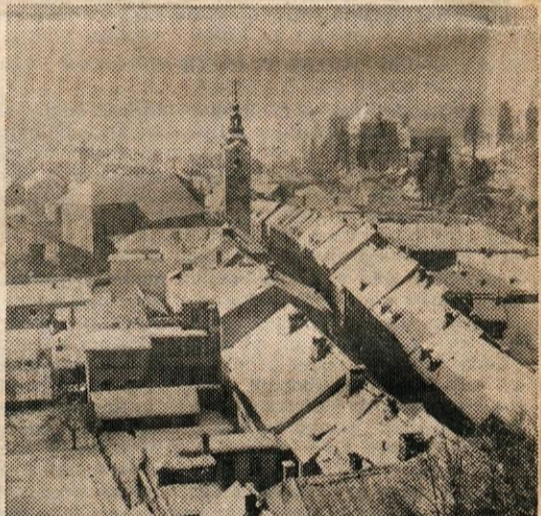
ULICA OB MESTNEM OBZIDJU

Zakalska slika iz leta 1779, naslikana v spomin na mestni požar, enega izmed hudih požarov, ki so od 16. do 19. stoletja uničevali mesto, prikazuje pogled na Kamnik od zahoda proti vzhodu: od grabenskih vrat do Klanca, predvsem glavno prometno žilo Na trgu, Veliko ulico in frančiškanski samostan s cerkvijo. Na desni omejuje veduto Mali grad, na levi žalska cerkev s Kalvarijo. Slikar je upodobil ulično fronto hišnih fasad Trga s Klanecem bolj svobodno, vendar je jasno razpoznavna tlorisna zasnova mesta v obzidju, ki je sledila glavni prometni usmeritvi proti severu z odcepom Velike ulice proti vzhodu. Razvojne spremembe na posameznih arhitekturah so vidne na baročni arhitekturi frančiškanske cerkve, baročnem stolpiču malograjske kapele in žalski cerkvi. Zanimiv pa je pogled na stavbo rotovža, v vogalu Velike ulice in trga, z arkadami v pritličju visoke stavbe in strešnim stolpičem na pritličnem delu. Mestni rotovž je pogorel leta 1804 in ga niso več pozidali. Ob rotovžu je stala hiša grofa Lamberga, ki jo je prodal mestu in so kasneje na tem prostoru stale trgovske lope.

Tlrisna zasnova mesta se tudi v 19. stoletju ni spreminila Franciscjevska katastralna mapa iz prve polovice 19. stoletja prikazuje skoraj enak obseg mesta, kot je razviden iz starejših upodobitev iz gradiva. Še vedno je čutili srednjeveško mestno obzidje, ki je omejevalo razvoj mesta zunaj njega v smeri proti Bistrici in Zalam ter močno cenzuro nad zaključkom Trga pri grabenskih vratih in med predmestjem Grabnom. Ožina prehoda prek Klanca, ki so ga utesnjevale stavbe, prislone na podnožje malograjskega hriba, se je odprla ob ureditvi Samčevega predora (1882) z odstranitvijo teh stavb. Tako je nastala zarezja v sklenjeni pozidavi glavne prometne osi.

V stoletjih pa se je močno spreminjala zunanja podoba mesta, ki so ji poleg srednjeveških ostalin (gotški portali, vogelni pomoli itd.) vtisnili svoj pečat barok in predvsem 19. stoletje z vrsto kvalitetno oblikovanih klasicističnih fasad, portalov, arkadnih dvorišč ter druga polovica 19. stoletja z oživljanjem historičnih slogov.

Zgodovinske urbanistične dominante Stari grad, Mali grad, Trutzturn, Zale, šutenska cerkev in frančiškanski samostan s cerkvijo so glavni elementi mestne silhuete, ki se ji pridružujeta še dominantni grad Zaprice in kompleksa mekinjskega samostana. Zračšenost zgodovinskega mestnega jedra z naravnim okoljem dopolnjuje v ozadju še izredna silhueta planin in daje staremu mestu posebno vrednost.

POGLLED Z MALEGA GRADU NA ŠUTNO IN ZAPRICE

LITERTURA

- L. Stiasny: Kamnik. Zemljepisno - zgodovinski opis. Ljubljana 1894.
Dr. F. Stele: Politični okraj Kamnik. Topografski opis. Ljubljana 1928.
Stane Gabrovec: Kamniško ozemlje v prazgodovini. Kamniški zbornik X, 1965.
Božo Otočec: Prebivalstvo Kamnika v srednjem veku. Kamniški zbornik II, 1956.
Janko Polec: Kamniške meščanske hiše in njihovi lastniki v dvesto letih. Kamniški zbornik K, 1955.
Dr. Emilijan Cevc: Kamniški mestni obrambni jarek. Kamniški zbornik VI, 1960.
Dr. Emilijan Cevc: Nekaj ugotovitev in hipotez o zgodovinskem razvoju mesta Kamnika Historično jedro Kamnika (1964), rkp.
Srečko Zabrič: Zgodovinski pregled (Historično jedro Kamnika (1964), rkp.
Olga Zupan: Terenski zapiski, 1969, rkp.

OLGA ZUPAN

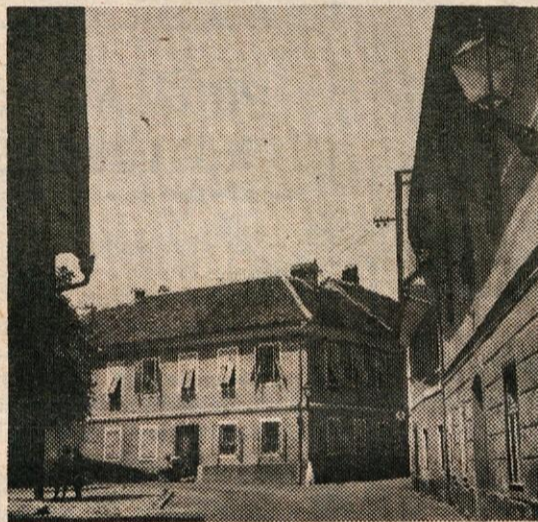
VALVASORJEVA UPODOBITEV KAMNIKA (1689)

razvila ob križišču važnih trgovskih poti iz obdonavskih krajev v Italijo prek Tuhinjske doline in Kamnika ter poti iz Ljubljane čez Kamnik na Gornji grad, Slovenj Gradec in Dravograd. Ob tem križišču trgovskih poti, v središču občine zemljiške posesti rodbine Andechs-Meranec, je nastala pod gradom v 13. stoletju meščanska naselbina. Leta 1229 se že omenjajo „cives Steynenses“, t. j. Kamniški meščani. Že od leta 1195 so imeli andeški gospodje v Kamniku svojo kovnico denarja, ki je po letu 1220 kovala novce z napisom CIVITAS STAIN. V ohranjenih pisanih virih se Kamnik imenuje mesto prvič leta 1267 („In civitatibus nostris Stein ac Windischgraetz“), štiri leta kasneje v neki listini kralja Otokarja II. Češkega pa je že imenovano slovensko ime „Kamnich“. Mesto je prešlo iz posesti Andechs-Meranec v last Babenberžanov, nato Spenheimov, leta 1270 v roke češkega kralja Otokarja Premisla in leta 1278 v last Habsburžanov. Mesto v 13. in celo v 14. stoletju verjetno ni segalo prek Velike ulice (sedanje Maistrove), na zahodni strani pa se je zaključilo ob zahodni fronti hiš Glavnega trga (sedanjega Titovega trga). Pri zemeljskih delih za bančno stavbo je bil leta 1959 na tem mestu že ugotovljen visokosrednjeveški obrambni jarek. Proti severu je seglo srednjeveško mestno jedro čez Veliko ulico

dvema stolpičema pod Malim gradom ob Mlinišci, mostna vrata na koncu tedanje Velike ulice, grabenska vrata (Auf en Graben ali Frauentor), ki so vodila proti Mekinjam, in šutenska vrata na vrhu nekdanjega Klanca; mala vrata v obzidju med mostnimi in grabenskimi vrati so bila med sedanjo Rošovo hišo in ozko ulico proti Veliki ulici. Potek obzidja je v mestu še lahko slediti, razen na frančiškanskem vrtu, kjer bi obzidje lahko ugotovili s sondiranjem. Najjasneje je občutiti linijo obzidja na vzhodni strani mesta. Od nekdanjih biraških vrat ob toku Mlinišce poteka obzidje v stavbah nekdanje Pollakove usnjarne in mimo nekdanje mestne ubožnice dospe po lepo ohranjeni obzidni ulici do mostnih vrat v Veliki ulici. Nadalje v loku zavije mimo nekdanje Šlakerjeve ulice in okroglega obzidnega stolpa, katerega temelje je še opaziti na cestišču za nekdanjim Fišerjevim vrtom, do grabenskih vrat, ki so bila na najožjem delu današnjega Titovega trga (h. št. 29, 30, 31). Tudi tu so v tleh še ohranjeni ostanki temeljev grabenskega stolpa. Od grabenskih vrat je teklo obzidje v severnem delu frančiškanskega vrta, za samostansko šupo in po pobočju žalskega hriba do gradiča Turn, nekdanjega mestnega obrambnega stolpa. Med Turnom in Malim gradom je obzidje vključevalo šutenska vrata na vrhu Klanca. Prek malo-

VOTIVNA SLIKA IZ ZAKALA (1779)

TRG „PRI MESNICAH“

„Novi trg“. Na severni strani mesta je stal „Graben“ in tik ob njem, na mestu sedanje smodnišnice, gradič Katzenstein. V bližini pa so bile fužinarske delavnice.

Mesto Kamnik je v začetku svojega razvoja cvetelo predvsem zaradi trgovine in transporta blaga prek Tuhinjske doline in Crniva. Nasledniki Andeških so bili poleg kamniškega tudi lastniki ljubljanskega ozemlja in niso imeli več tako močnega interesa usmerjati promet na tuhinjsko cesto.

Nekoliko močnejši gospodarski porast je mesto doživelo okrog leta 1500. Vendar sta že leta 1530 obnovljeni prosti promet čez Trojane in ukinjena obvezna tuhinjska cesta spremenila gospodarsko osnovo mesta.

Med turškimi vpadi ob koncu 15. in v začetku 16. stoletja je Kamnik nudil varno zavetje svetnemu in duhovnemu plemstvu, ki si je v mestu postavilo svoje dvorce. Tako grofi Auerspergi, Thurni, hohenwarthi, Paradeiserji, Lambergi in tudi mnogi samostani, npr. mekinjski, velesovski, žički idr.

Turškim vpadom so se pridružile še druge nesreče, kot so požari, potresi in kuga. Veliko škodo je mestu prizadel potres leta 1511, kateremu je še isto leto sledil močan požar. V drugi polovici 16. stoletja pa se je tem elementarnim nezgodam pridružila še epidemija kuge. Mesto je začelo propadati, trgovina je pešala in večina plemstva se je izselila. Cutile so se tudi posledice protestantizma, ki je v Kamniku našel močan odmev (na gradu Zaprilih in Križu), in protireformacije. Po zmagi protireformacije so bile izgnane številne protestantske družine, plemiške in meščanske.

V „Slavi vojvodine Kranjske“ Valvasor takole opisuje mesto Kamnik: „Pred našo dobo pa je to nekdanj tako bogato in obljudeno mesto v taki meri nazadovalo, da je skoraj četrtina, če ne več hiš propadlo, da so vse trgovine, ki jih je bilo vendar mnogo, z eno edino izjemo zaprte in da se mora najlepša hiša v najem vzeti za letni dve kroni. Prebivalci so torej popolnoma uboženi ljudje. Znaten vzrok tega je morda, da je trgovina na Hrvaško zastala in se več ne razvija tako kakor nekdanj, ker so turški krovloki odtrgali toliko mest, trdnjav in trgov.“

Valvasorjev opis mesta dopolnjujeta dve mestni veduti iz osemdesetih let 17. stoletja. Obe prikazujeta mesto z vzhodne strani, s poudarjeno dominantno Malograjskega hriba z romansko dvonadstropno kapelo. Mesto je razdeljeno na homogeno urbano celoto v okviru mestnega obzidja na severu ter na jugu na šutensko predmestje, ki se grupira vzdolž ceste ob farni cerkvi in se s poslopji kovačij in mlinov širi proti Bistrici. Nad Šutno dominira v ozadju grad Zaprice. Lepo viden je del mestnega obzidja z biraškimi in mostnimi vrati ter njegov zavoj proti grabenskim vratom. Nato obzidje izginja za gmoto mestnih hiš in se prikazuje šele na pobočju žalskega hriba. Malograjski hrib zakriva tudi del obzidja od Trutzturna do Stražnega stolpa. Razpoznamo še nekaj drugih zanimivosti: gotško arhitekturo farne cerkve na Sutni s cerkvenim zvonikom na zahodni strani, predhodnico baročne cerkve na Zalah, in gotško arhitekturo frančiškanske cerkve s prezbiterijem na vzhodni strani, tam, kjer ima sedanja baročna stavba ladjo. V osrednjem delu mesta za obzidjem (Na trgu), prepoznamo tudi stavbo rotovža z značilnim strešnim stolpičem, kot ga je videti tudi na sto let kasnejši upodobitvi Kamnika na votivni sliki iz Zakala.

GLEDALIŠKI ABONMA V KAMNIKU

Kulturna skupnost Kamnik je razpisala v začetku tega meseca gledališki abonma. Na razpis se je odzvalo presenetljivo veliko ljubiteljev Talijane umetnosti, tako da so parterni sedeži za večerne predstave razprodani, karte za balkonske sedeže pa bodo pred posameznimi predstavami v prosti prodaji. Nekoliko slabše je bilo zanimanje za popoldanske predstave, za katere je veljal 30 % popust. Za popoldanske predstave bo v prosti prodaji dovolj kart.

Datume posameznih gledaliških predstav bomo vnaprej objavljali v kulturnem koledarju Kamniškega občana.

M. Z.

industrija
pohištva

STOL
kamnik

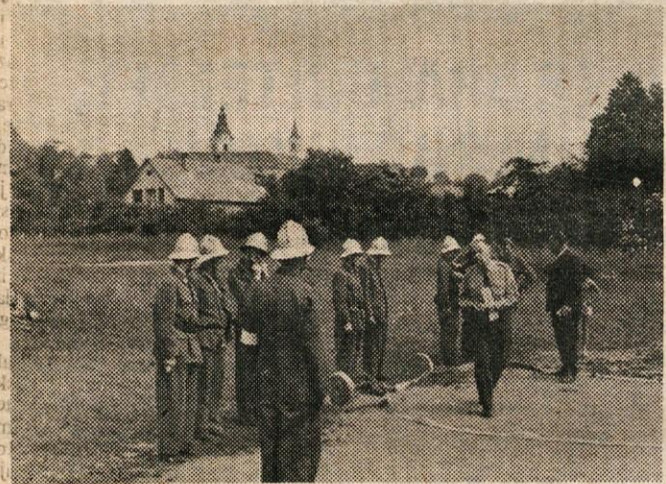
iz dela gasilskih društev

90 LET OBSTOJA KAMNIŠKEKA GASILSKEGA DRUŠTVA

Gasilsko društvo Kamnik je imelo 16/1-1972 v gasilskem domu svoj devetdeseti občni zbor. Gasilci so sejo s sobo napolnili do zadnjega. S svojo navzočnostjo so počastili ta visoki jubilej predsednik skupščine občine Vinko Gobec, predsednik RK dr. France Pucelj, predsednik obč. g. zveze Janez Pregled ter drugi predstavniki organizacij.

Iz poročil funkcionarjev je bilo razvidno, da je bilo društveno življenje zelo razgibano in uspešno. Upravni odbor društva ima največje zasluge za nakup mercedesovega gasilskega avtomobila ter kombija novomeške IMV. Vsem je bilo jasno, da s starim avtomobilom iz vojnih let, za katerega že dolgo ni bilo rezervnih delov, nismo bili več sposobni izpolnjevati vse zahtevnejše službe ob številnih požarih. Bilo je brez števila potov, prošenj in urgenc, da smo si preskrbeli

KAMNIŠKI GASILCI VEČKRAT PREVERJAJO SVOJE ZNANJE NA RAZLIČNIH TEKMOVANJH V OBČINI IN IZVEN NJE. BREZ ZNANJA TUDI DOBRA OPREMA NE POMAGA DOSTI

zadostno količino dinarskih in deviznih sredstev. Ugotovljamo, da smo povsod, v tovarnah, na občini in v krajevnih skupnostih našli na razumevanje, zato smo tudi uspeli. V preteklem letu je bilo 11 požarov, šest od njih jih je bilo v industrijskih obratih v Kamniku in na Duplici. Med največje požare sodijo požari v: lesnem skladišču, gradbenega materiala Slovenija ceste na Korenovi cesti, skladišču plastične mase iprema v tovarni „Stol“, proizvodnji obrat v „Svitu“ v Mekinjah, ter gozdni požar na Šimnovcu. Povsod smo uspešno prihiteli na pomoč, čeprav smo nemalokrat imeli velike težave z vodo. V primerjavi z predlanskim letom je bilo lani 6 požarov manj, a škoda se je podvojila, pa tudi obvarovanega premoženja je bilo več.

Desetine gasilskega društva Kamnik so tekmovala na številnih tekmovanjih v Kamniku, kjer so dosegle prvo in tretje mesto, ob 100. obletnici gasilskega društva Maribor v republiškem merilu pa so dosegle deseto mesto.

Tudi pionirski so pridno vadili in bili med prvimi v občini; opravili so preko 100 različnih vaj, tako šolskih kot praktičnih.

Po pozdravih Janeza Pregleda in dr. Franceta Pucelja se je predsednik skupščine občine Kamnik Vinko Gobec zahvalil gasilcem za požrtvovalno delo in ohranitev družbenega premoženja in lastnine občanov. V zvezi s potrebo po novem modernejšem gasilskem domu v Kamniku je tudi obljubil svojo pomoč in sodelovanje, kar so navzoči gasilci sprejeli z velikim odobravanjem. V spomin na lanski slovesni prevzem novih gasilskih vozil smo Vinku Gobcu izročili spominski album in novo značko v spomin na 90-letnico gasilskega društva v Kamniku.

Slovesno praznovanje 90-letnice bo društvo organiziralo v okviru občinskega praznika občine Kamnik v mesecu juliju. Izvoljen je bil tudi nov upravni odbor z Božom Janežičem kot predsednikom ter sprejet načrt dela za letošnje leto. Najvažnejša je ureditev dostopa k strugi Kamniške Bistrice in pregled hidrantov ter njih označitev.

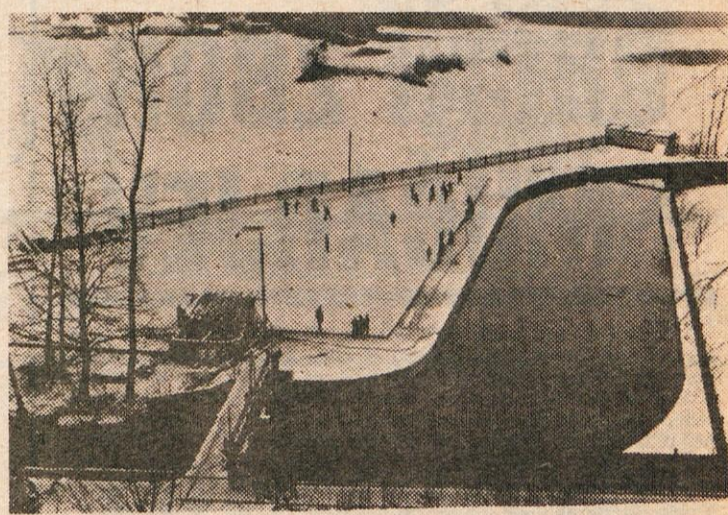
B. J.

PRVA TEKMA V HOKEJU JE BILA V KAMNIKU

Ko smo udobno zavaljeni v naslonjačih spremljali na televizijskih zaslonih tekme v hokeju na ledu iz daljnje Japonske, se je marsikateri Kamničan spomnil na dogodke pred 40. leti v Kamniku. Kamničani so imeli namreč redko prednost, da so prvi v naši državi gledali hokejsko tekmo. To je bilo pred 40. leti ali točno 7. februarja 1932. Samo dva kluba sta takrat vabila hokej, ljubljanska Ilirija in Kamnik.

Današnji svet si težko predstavlja, kako se je takrat mogla uveljaviti čisto nova športna panoga, ko razen navdušenja mladih športnikov ni bilo ničesar na voljo, ne igrišča in ne opreme. Vse se je odvijalo na odprtem samoprispevka. Tako se prejšnje leto Kamničani zgradili smuško skakalnico, ki je bila prva na ozemlju ljubljanske zimske športne zveze in k otvoritvi je prišlo za cel vlak Ljubljancov, da bi prvič videli smuške skoke. Podobno je bilo s hokejem. Športni klub ni imel nobenih dohodkov in blagajna je bila prazna. Pa so odborniki na seji segli v žep in vsak je položil na mizo 50 dinarjev (danes bi bilo to okrog 7 do 8 starih tisočakov) in stroški za pripravo ledene ploskve ob novem kopališču so bili pokriti. Kakšen živjak je bil vsak večer na razsvetljenem drsališču! Hokejske palice je izdelala tovarna pohištva na Duplici in vsak igralec je svojo palico sam plačal. Črne ploščice je tudi na svoje stroške naročil z Dunaja dentist Valter Stuzzi, načelnik drsalne sekcije.

Ilirijani so hoteli preizkusiti svoje znanje v hokeju pred svojo prvo tekmo s celovškimi hokejisti, zato so prišli v Kamnik. Tako je zgodovina našega športa zabeležila, da je bila prva tekma v hokeju na ledu 7. februarja 1932 v Kamniku. Okrog 300 gledalcev, med

katerimi je bilo mnogo ljubljanskih gostov, je prvič videlo, kako se igra hokej. Po tekmi je naš znani športni pionir ing. Stanko Bloudek nazdravil igralcem in odbornikom obeh klubov. „Čestitam vsem, odigrali ste prvo tekmo v hokeju v naši državi!“

Rezultat je bil 15:1 v korist ljubljanskih gostov, časten zadetek za Kamničane pa je dal ing. Viktor Rebolj. Igrali pa so še Vlado Stergar, Janko Polak, Rajko Kos, Janči Presl, ing. Ciril Pogačnik in Valter Stuzzi. I. Z.

ZA ŠOLO V CERKNEM

Dolgo je že tega, kar se je porodila ideja, zgraditi šolo – spomenik NOB v partizanskem CERKNEM na Primorskem. Akcija, ki so jo vodile organizacije ZVEZE BORCEV, je hitro napredovala.

Prispevke so nakazovale organizacije od SZDL do RK, podjetja, šole, občine, posamezniki. V preteklem letu je dr. Joža Vilfan že položil temeljni kamen. Akcija še traja. Ne gre za navadno šolo, ki jo Cerčno potrebuje, ne samo za oddolžitve stotinam padlih borcev in aktivistov po Cerkljanskem hribovju, ne za 47 mladih žrtev – tečajnikov partijske šole, ki so bili na mah pokošeni in so za vedno obležali po bregovih, pod katerimi sedaj raste nova šola – spomenik NOB.

Gre za tradicijo NOB in za ohranitev le-te mladim generacijam. V tej šoli, kot edini te vrste na Slovenskem, ne bo organiziran pouk NOB samo za cerkljansko mladino, temveč bodo iz arhiva, ki bo tu na voljo, črpali mladi učitelji, zgodovinarji in vsi, ki jih bo te vrste študij zanimal. Zato podpirajmo akcijo še naprej – do izteka del.

Organizacije Zveze borcev v kamniški občini so doslej zbrale 271.880 S-din ter prodale srečk za 162.500 S-din. V resnici je ta vsota tudi v kamniški občini večja, ker so na bančni račun nakazovale prispevke organizacije SZDL, ZK, sindikati, šole, podjetja ter mnogi posamezniki. MARICA BREJC

GOST PROMET SKOZI KAMNIK TERJA POČASNO VOZNIJO: NAŠI PROMETNI MILIČNIKI OB VSAKOKRATNI AKCIJI MERJENJA HITROSTI UGOTAVLJAJO, DA VEČINA VOZNIKOV SKOZI KAMNIK VOZI PREHITRO. ČE BO KAMNIŠKA POSTAJA MILICE DOBILA SVOJ RADAR, POTEM BODO TAKE AKCIJE POGOSTEJŠE.

ALI V KAMNIKU RES NE ZMOREMO SREDSTEV ZA VLEČNICO?

Letošnja ugodna zima in množična udeležba mladine ter zanimanje za rekreacijo pri odraslih so pokazali potrebo po lastni smučarski vlečnici.

Smučarski klub Kamnik je že lani pričel z akcijo in je poslal vsem kamniškim podjetjem prošnjo za pomoč. Razen Titana, Gozdnega gospodarstva in obljube Občinskega sindikalnega sveta ni odgovoril nihče. Klubu je uspelo zbrati le 3500 din. Lahko rečemo, da gre za nerazumevanje ljudi, saj ob toliki industriji res ne bi bilo nemogoče zbrati 35.000 din.

Kar pogledimo ugodnosti, ki bi jih smučarjem nudila lastna vlečnica. Tekmovalcem SK Kamnik bi omogočili brezplačen trening, tečajniki bi jo lahko uporabljali brezplačno, člani delovnih kolektivov pa za minimalno cenjo, ki bi bila za polovico manjša od Viatorjeve. Zičnica bi bila na voljo vsem Kamničanom. Ob ugodnih snežnih razmerah bi vlečnica stala na Velikih poljanah, kasneje pa na Purmanu na Veliki planini. Vsa kamniška podjetja, ki sedaj prirejajo svoja sindikalna tekmovanja, bi jo seveda še posebno koristno uporabila. Prepričani smo, da, če so sredstva zanjo zmogli v Domžalah in Mengšu, je res smotna, kar jih nismo, tudi v Kamniku.

Obračamo se na vodilne kamniške funkcionarje, direktorje in vodstva podjetij, Društvo prijateljev mladine ter sindikalne organizacije, naj nam pomagajo v tej akciji. Mi, smučarski delavci z amatersko dejavnostjo, učimo tudi vaše otroke smučanja in vas tako razbremenimo za marsikatero uro.

Vi pa edini lahko storite ne samo uslugo, temveč tudi izpolnite vašo moralno dolžnost do našega amaterskega dela in nam pomagajte pri tem. Cilj nas vseh pa je isti: vzgajati zdrave mlade ljudi, ki jih bo šport odvrnil od gostiln in ki se bodo znali zdravo športno ali rekreativno udejstvovati. -sm-

ČELADA IZ NEVELJ NA RAZSTAVI

Na razstavi Iliri – Dačani, ki je bila v decembru in januarju v Ljubljani in za katero so prispevali razstavljene predmete predvsem romunski muzeji in muzej v Beogradu, je bila tudi znana čelada iz Nevelj. Slika najdišča te znamenite čelade smo objavili v decembrski številki OBČANA. Napis pod neveljsko najdbo je bil: Čelada, Nevelje (Kamnik, Slovenija), železna doba (5. stoletje pred našim štetjem). Ta razstava, ki je pokazala kulturo starih prebivalcev naših krajev Ilirov in Dačanov, se je zdaj preselila v Bukarešto. I. Z.

ŠAH: REDNI BRZOTURNIRJI

Šahovski življenje v Kamniku je v zimskem času prav živahno in igralni dnevi vedno privabijo tudi prijatelje šahovske igre zunaj Kamnika. Na januarskem brzoturnirju je sodelovalo 11 igralcev močnejše skupine, zmagovalac je bil Peter Zupančič iz Domžal z 9 točkami, sledili pa so Karnar, Lorbec, Troha in Vide Vavpotič.

Na februarjem brzoturnirju je tekmovalo 14 igralcev. Zmagal pa je z 12 točkami Mirko Troha. Oddal je samo 2 remija. Pol točke za njim so bili spet Marjan Karnar, Lojze Jagodic, Franc Rautar itd. I. Z.

PONOVNO: ZAKAJ TAKO ALI KAMNIŠKO GOSTINSTVO NA MAJAVIH NOGAH

ODGOVOR IGNACU PIVKU-PLANINKA KAMNIK

Kljub temu, da sem vam skušal že osebno odgovoriti na nekaj glavnih vprašanj, ki zadevajo vaš način dodeljevanja štipendij, pa se po zakonu o tisku čutim dolžnega, da svoja razmišljanja o tej zadevi še poglobim ter bralce seznanim z dejstvi, ki ste jih vi v vašem odgovoru na moj zapis v precejšnji meri izkrivili.

MORAM VAM POVEDATI, tovariš Pivk (to sem vam povedal že osebno in ste se strinjali), da imate prav, ko pišete, da je Izidor Potočnik predlanskim prošil vaše podjetje, če lahko obiskuje šolo. Obiskoval bi jo ob rednem delovnem času. S tem se vi v podjetju niste strinjali, zato ste mu ponudili 300 din štipendije (za katero ni prošil), s toliko vsoto pa se je v Ljubljani najbrž kar želelo priti.

Lani jeseni pa je rez odpovedal delovno razmerje, in to šele potem, ko vas je, tovariš direktor, osebno prošil za štipendijo. V odgovoru na moj članek pišete, da bi štipendijo po vsej verjetnosti tudi dobil, vendar direktor ni zaprosil. Le kdo bi bil še tako pameten, da bi potem, ko mu direktor reče: „Predsednica delavskega sveta bo za štipendijo podjele, če ti dobiš štipendijo!“, pismo vložil prošnjo za štipendijo, Povedal sem vam že tudi tisto „inačico“ o zaposlovanju v tujini, s čimer prav tako niste bili dovolj seznanjeni.

Zaradi resnice ste ob koncu še zapisali, da zato, ker Potočnik ni pismeno zaprosil za štipendijo, vaše podjetje nima zveze s kamniškim primerom dodeljevanja štipendij. Če je to res, potem sprejem kritiko, v nasprotnem primeru pa predlagam, da se o tem vprašanju posvetujete tudi s predsednico delavskega sveta v vašem podjetju. T. S.

KUHARSKI TEČAJ NA SELIH

Na pobudo krajevne organizacije SZDL je kamniška delavska univerza na Selih organizirala kuharski tečaj, ki se ga je udeležilo 12 deklet in žena. Tečaj je vodila Anica Ocepek iz Volčjega potoka. Udeleženke

so bile s predavanji in praktičnimi vajami zelo zadovoljne. Ob zaključku štirinajst dnevnega tečaja so pripravile poskušnjo jedil.

V kratkem bo podoben tečaj tudi v Špitaliču. S.

